

ESAM KOPĀ AR UKRAININU!

24.2 *Ukrainas dziesma*

Pasaules latviešu mākslas centrs piedāvā bandūras virtuozē

Darja Leleko

Ieeja bez maksas. Plkst. 19.00 / Lielā Skolas iela 6, Cēsis

Lauska PLMC Foto: G. Zilverte

Šonedēļ daudzviet Latvijā notiks pasākumi un koncerti, pieminot bojā gājušos ukraiņus cīņā par brīvību un neatkarību. 24. februārī, kad paies tieši gads kopš Krievijas pilna mēroga iebrukuma Ukrainā, koncerts notiks arī Cēsīs, Pasaules latviešu mākslas centrā (PLMC). Atzīmējot traģisko Krievijas uzbrukumu Ukrainai pirms gada PLMC atklāj savu 2023. gada izstāžu sezonu ar Ukrainai veltīto īpašo koncertu un iespēju apmeklēt izstādi “Sava istaba”.

Simt lotosa ziedu Vijai Vētrai

EMĪLIJA BERGA

Februāra sākumā Latvijas Republikas pastāvīgās pārstāvniecības ANO mītnē Ņujorkā notika svinīgs sarikojums. Leģendārajai latviešu dejotājai, choreogrāfei, lektorei, pedagoģei un indiešu un sakrālās dejas kustības aizsācējai Latvijā Vijai Vētrai nupat apritēja simt gadi. Vijīga kā pašas vārds, stalta kā bagātīgi piedzīvotais gadsimts, deju karaliene uzņēma viesus ar možu prātu un dzirkstošu skatu. Vija, Vidzāja – mūsu brīvais, stiprais, mūždien nemierīgais gars, roku rokā ar dejas un mākslas mūžam, deju meistare, latvietē.

Svinības aizsākās ar dzejnieka Voldemāra Avena dzejoļa “Viņa dejoja viegli” lasījumu, ko izteiksmīgi izpildīja Ņujorkas Latviešu skolas pārzine Līga Balode. Dzejolis savulaik veltīts jubilejas svinētājai Vijai Vētrai. Viesus priecēja arī latviešu vijolnieces Unas Tones un amerikāņu pia-

nista Maikla Ferreras (*Michael Ferrera*) koncerts, kurā izcilie mākslinieki skaisti interpretēja Džuzepes Verdi, Jāzepa Vītola, Antonina Dvoržāka un Pēterā Plakida skaņdarbus.

Pēc koncerta Vijai Vētrai viesi noskatījās videoierakstus no mākslinieces radošā un piedzivojumiem bagātā mūža, guva ieskatu par dažādām vietām, kurās māksliniece uzstājusies ar savām choreografijām. Īpaši akcentēts mākslinieces Austrālijā pavadītais laiks, kā arī vairākkārtējie braucieni uz Grieķiju un Indiju. Mākslinieces dejas vērojams smalkums, precizitāte, kā arī liela nozīme pievērsta dejas saturam un garīgumam.

(Raksta turpinājumu lasiet mājaslapā www.brivalatvija.lv)

Vija Vētra un Latvijas vēstnieks ANO Andrejs Pildgovičs // Foto: Ēriks Niedritis

Par pieaugušu
puiku bērnības
atmiņām

2. lpp.

Par mūsu ceļu
uz NATO

5. lpp.

Asins gads.
Ukraina

6. lpp.

Sākusies kara
noziedzumu
izmeklēšana

7. lpp.

Mūsējie
pasaulē

8. un 9. lpp.

Tukuma
mūzejs
aicina

10. lpp.

BL sports

12. lpp.

MARTA
DZIĻUMA

Pieaugušu cilvēku atmiņu klade

Valdis Klišāns "Pieauguša puikas atmiņu klade: Padomijas dzīves ainiņas bez pretenzijas uz vēsturi". Rīga, "Zvaigzne ABC", 2023. 189 lpp.

Draudzene saka: "Uz vāka pašā centrā ir mana tēva sinepju krāsas žigulītis!" Puišs no vecākām klasēm skeptiski rezumē: "Ak jūs bijāt TIE, kam bija žigulītis," bet atplaukst, ieraugot nodaļu par autora ģimenes zaporožecu, un vēl vairāk, pamatot attēlu ar serbu aktieri Goiko Mitiču, bērnības galveno indiāni. Mazākumtautību latviešu valodas studente lasa nodaļu "Stilīgs apģērbs" un sapņaini smaida – tās ir arī viņas kļošanas. Bet radio pārraidē pazīstams aktieris, pārlapojot grāmatas nodaļu par seksu, kuŗa nav, un ekrāna plikumiem, piemēta, ka visas filmas, kuŗās kāds kailskats redzēts, autors gan nav pieminējis.

Vēsturnieka Valda Klišāna apgādā "Zvaigzne ABC" izdotā grāmata "Pieauguša puikas atmiņu klade" atmodina atmiņas. Kopš iznākšanas šī gada sākumā tā stabili atrodas visvairāk pirktu grāmatu virsotnēs un jau piedzīvojusi papildu metienu, tā uzrunā un atraisa atmiņas, gluži kā starp bērnības mantām atrasta īsta skolas gadu atmiņu klade.

Autors anotācijā un ievadā norāda, ka grāmata nav jāuztver kā vēsturnieka analītisks PSRS perioda apskats. "Atmiņu ainiņās mēģināju savienot tālāka puicisko naivumu un pagājušā gadsimta 60.–80. gadu izjūtas ar šodienas attieksmi." Padomija (grāmatā PSRS konsekventi dēvēta tieši tā) bērns, pusaudža un ļoti jauna pieaugušā acīm vietām zīmējas kā jau bērnības pasaule ar tik daudz jaukām atmiņām. Arī man pirmais stimuls kārtīgi izlasīt visu ir pirmajās lappusēs rotālietu sadaļas ilustrācijā redzamais groziņš ar kaķiņiem – to varēja ņemt vannā. Tomēr autors lieliski balansē, lai nostalgiskās atmiņas neveidotu PSRS tēla mugurkaulu, apraksti diezgan tieši raksturo arī tieši tās detaļas, kādēļ *padomju bērnību* labprāt gribētos aizmirst.

Viens no "Atmiņu klades" caurviju motīviem ir "es" un "mēs" Padomijas sistēmā; autoram izdodas parādīt pagājušā gadsimta 60.–70. gadu paaudžu domāšanas pieaugšanu kognitīvo disonansu (126. lpp.) klātesamībā. Tieši tā – lai gan zinu, ka bija ģimenes, kuŗās bērni bija labi informēti par padomju režīma dabu, pati, tāpat kā vairums manu draugu ("mēs"), piederu tiem, kuŗiem sistēmas absurdu neskaidroja, ļaujot pašiem mazpamazām saprast, dzīvojot normāla padomju skolēna dzīvi. Daudzreiz jāsaņem savas skolas reālības, dažreiz gluži fiziski *velk* uz nelabumu, piemēram, sadaļā, kur aprakstīti *Ikarus* autobusi vai labierīcības ārpus mājas.

"Pirmās klases vidū vai beigās visi kļūstam par oktobrēniem. Tas nozīmē, ka pie skolēnu formas tērpa tiek pieprasīta zvaigznīte ar Ļeņina bērnības ģimīti. Mācību pārziņe nolasa lekciju, ka ar šo brīdi mums būs līdzināties mazajam Volodjam (Ļeņinam) – priekšzīmīgi uzvesties un centīgi mācīties. Nākamās klasēs mēs – oktobrēni – ar skaudību skatāmies uz lielajiem skolēniem, kuŗiem ap kaklu apsīti sarkanais kaklants, – pionieriem. 3. klases beigās tas brīdis pienāk arī mums, Latviešu sarkano strēlnieku mūzejā tiekam uzņemti pionieros. Pirmajās dienās ar kaklantu jūtamies gandrīz kā pieaugušie.

Kāds no ģimenes draugu paziņām pionieros netiek – viņu pieķer pīpējam. Asaras un lūgšanās nelīdz. Pēc daudziem gadiem, kad Padomija brūk, bet viņš kļuvis par pamanāmu per-

sonu, dzirdu viņu intervijā radio: "Jau padomju gados dziļi neieredzēju komunistisko režīmu, tāpēc arī pionieros apzināti nestājos." Nu, nu..." (39. lpp.)

"Mēs" arī esam galvenā grāmatas mērķauditorija. Jaunākām paaudzēm šis ir tiešām lieliski izveidots izglītojošs materiāls – ja viņiem ir pieaugušais, kas var ieinteresēt, skaidrot un papildus ilustrēt to "kā bija". Papildus enciklopēdisko kvalitāti piešķir

Mocis	– motocikls
Močīt, aizmočīt	– ātri braukt (nejaukt ar 90. gadu tādu pašu vārdu ar nozīmi <i>piekaut, sakaut</i>)
Moins	– sveiciens draugam, izsaukmes vārds izbrīna izteikšanai "nu, moins!"
Mopis	– mopēds
Motorene	– motorlaiva
Mozgas	– smadzenes
Muhlīt	– mānīties, kaut ko izdarīt apmānot
Multene	– animācijas filma
Mutere	– māte
Muzons	– mūzika
Nēģera dibens	– nezināma, tumša vieta
Nojobpīties	– nokrist
Nolikt kluci	– nokārtoties pa lielajām vajadzībām
Nomest pa mēmajiem	– strauji bremzēt
Norba	– smagā oranžā atkritumu mašina, saukta arī par "Norbu Alfredivnu" par godu Rīgas mēram Alfredu Rubikam
Novelcenes	– novelkamās bildītes bērniem

Vārdnīca

viss labais, skaistais, krāsainais nāk no "turienes". Vēlāk ieviešas jēdziens "firma". Rietumi jeb kapitālistiskā pasaule ir firma...

Uz firmu ar simfonisko orķestri bieži dodas koncertēt mans tēvs. Viņš atved mantas, kuŗas palūdzu. Tomēr neko vairāk nestāsta – ne par Franciju, ne VFR un Itāliju, ne par tālo Meksiku, ASV, Kanādu un Japānu. Atrunājas ar aizņemību un lielo slodzi. Tikai vēlāk saprotu, ka noklusē, lai stāsti nejausi nenonāktu nepareizajās ausīs. Reiz Stokholmā, mazā piepilsētas veikaliņā, viņš kopā ar kādu Maskavas mūziķi, nejausi sastop trimdas latvieti. Šis dažu

minūšu ilga kontakts, kas notiek latviski, tūdaļ tiek nostučēts grupas kēģebešņikam un kļūst teju par liegumu turpmāk apmeklēt kapvalstis. Maskaviešu kolēģis turklāt izstāstījis, ka tēvs Zviedrijas pilsonim nodevis informāciju par padomju raķešu novietojumu." (126.–127. lpp.)

Grāmatā autora atmiņu stāstījumu kollāžas veidā lieliski papildina citāti no septiņdesmito astoņdesmito gadu preses izdevumiem, atsevišķās sadaļās sniegti vēstures fakti un anekdotes. Šī kollāžas veida informācijas plūsma neļauj ieslīgt nostalgijā un aizmirst reālo padomju ikdienu, kas bija nospiedoša un sistemātiski ar propagandas metodēm centās veidot lojālu padomju jauno pilsoni. Bagātīgā vizuālā materiāla krāsas ieturētas "mūsu" bērnības laika krāsaino fotografiju toņos, kas vēl vairāk palīdz atmiņā atdzīvināt tā laika sajūtas.

"Atmiņu klades" sākums meklējams Valda Klišāna ierakstos sociālā tīkla Facebook vietnē; izdevniecībai *Zvaigzne ABC* tas ir jau kārtējais izdevums, kuŗa pamatu veido apkopots Facebook tīklā rakstītais. Papildināts ar jau minēto vēsturisko informāciju un arī citu Facebook lietotāju atmiņām, izdevums veic arī funkciju fiksēt sociālajos tīklos radīto vērtīgo saturu, kas var pazust vai netikt aplūkots kopskatā gan ikdienas lasīšanas paradumu, gan kontaktu privātuma, gan kādas neparedzamas ārkārtas situācijas dēļ.

P.S.

Man bērnībā bija sapnis – man kādreiz būs vilciena modelis ar sliedēm un pārmijām. Vai pieaugusi es par to ikdienā domāju? Nē, biju aizmirsusi. Atcerējos, jo izlasīju "Pieauguša puikas atmiņu kladi".

Par šāgada Siguldas Opermūzikas svētku plāniem

Starptautiskie Siguldas Opermūzikas svētki ir ikgadējs notikums, kuŗa laikā klausītājiem ir iespēja dzirdēt un iepazīt Latvijas un starptautisko operdziedātāju talantus. Svētki šogad notiks 29. reizi.

Festivāla prezentācijā paziņoja par Opermūzikas svētku sadarbību ar Liepājas koncertzāli "Lielais dzintars". Opermūzikas svētki šovasar norisināsies no 28. jūlija līdz 30. jūlijam un apmeklētājiem piedāvās piecus koncertus.

Svētku atklāšanas koncerts, kā ierasts, norisināsies Siguldas Jaunās pils dārzā, šovasar – 28. jūlijā. 29. jūlija svētku diena iesāksies ar koncertu "Jaunie talanti" Siguldas Jaunās pils dārzā, bet vakarā Siguldas pilsdrupu estrādē apmeklētājus priecēs režisora Edmunda Freiberga meistardarbs – Šarla Guno operas "Fausts" oriģināliestudējums. 30. jūlijā jau no plkst. 13.00 Siguldas Evāģeliski luteriskajā baznīcā būs iespējams klausīties garīgās mūzikas koncertu un vakarā apmeklētāji ir aicināti uz grandiozo Opermūzikas svētku Galā koncertu Siguldas pilsdrupu estrādē.

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Otrajā lasījumā atbalsta likumprojektu par Valsts aizsardzības dienesta izveidi

16. februārī Saeima otrajā lasījumā atbalstīja likumprojektu, kas paredz Valsts aizsardzības dienesta (VAD) izveidi. Priekšlikumu iesniegšanas termiņš Valsts aizsardzības dienesta likumprojektā uz trešo, galīgo lasījumu ir 2. marts.

Likumprojekts paredz, ka VAD militāro dienestu varēs pildīt vienā no trim veidiem – 11 mēnešus Nacionālo bruņoto spēku regulāro spēku vai Zemessardzes vienībā, piecus gadus Zemessardzē kopumā, pildot dienesta uzdevumus ne mazāk kā 21 individuālās apmācības dienu un ne vairāk kā septiņas apmācības dienas katru gadu, vai arī piecu gadu laikā apgūstot augstskolu un kolleģu studentiem paredzēto rezerves virsnieka programmu, ar kopējo apmācību un dienesta uzdevumu izpildes laiku ne mazāk 180 dienas.

VAD būs pakļauti pilsoņi – vīrieši viena gada laikā pēc 18 gadu vecuma sasniegšanas, vai, ja pilsonis turpina iegūt izglītību (izņemot augstāko izglītību) – viena gada laikā pēc izglītības iestādes absolvēšanas, bet ne vēlāk kā līdz 24 gadu vecuma sasniegšanai.

Šodien pēc plašām debatēm Saeima ar pārliecinošu balsu vairākumu noraidīja *Progresīvo* priekšlikumu, kas pēc būtības būtu paredzējis, ka VAD būtu obligāts arī sievietēm. Līdz ar to saglabājas regulējums, ka sievietes VAD varēs dienēt brīvprātīgi.

VAD būtu pakļauti pilsoņi – vīrieši līdz 27 gadu vecumam, ja nav pamata attiecībā uz tiem lēmumiem, kas paredz valsts aizsardzības dienesta atlikšanu. Tāpat Valsts aizsardzības militārajā dienestā brīvprātīgi var pievienoties arī pilsoņi – vīrieši un sievietes – no 18 gadu vecuma līdz 27 gadu vecumam.

VAD pakļautās personas, kuŗas savu domu, apziņas vai reliģiskās pārliecības dēļ nevar pildīt valsts aizsardzības militāro dienestu, to varēs aizstāt ar valsts aizsardzības civilo dienestu. Plānots, ka alternatīvo dienestu varēs aizvadīt Aizsardzības ministrijas (AM) struktūrās.

Likumprojekts paredz, ka iesaucamajam par neierašanos uz viņam noteiktajām pārbaudēm pavēstē norādītajā vietā un laikā izteiks brīdinājumu vai piemēros naudas sodu līdz 70 naudas sodu vienībām jeb 350 eiro.

Pirmo iesaukumu uz brīvprātības pamata VAD plānots īstenot 2023. gada 1. jūlijā. Iepriekš Aizsardzības komisijas sēdē AM valsts sekretārs Jānis Garisons pastāstīja, ka VAD

šogad pirmajā iesaukumā varēsā plānots uzņemt apmēram 300 jauniešus.

Likumprojektā paredzēts, ka no 2028. gada dienestā plānots iesaukt arī ārzemēs dzīvojošos jauniešus.

Rīgā notiks mītiņš un koncerti Ukrainas atbalstam

24. februārī jeb tieši gadu kopš Krievijas pilna apmēra iebrukuma Ukrainā Rīgā, pie Brīvības pieminekļa, norisināsies mītiņš "Bez Tevis nav uzvaras!". Mītiņa dalībnieki tiek aicināti ņemt līdzi Ukrainas un Latvijas karogus, kā arī apģērbā iekļaut Ukrainas karoga krāsas. Tāpat organizatori aicina ņemt līdzi dzeltenus un zilus ziedus, ko nolikt pie Brīvības pieminekļa.

Fonda "Uzņēmēji mieram" organizētajā labdarības koncertā "Veltījums Ukrainai!", kas norisināsies 24. februārī Rīgas cirka arēnā, uzstāsies arī ukraiņu dziedātājs un mūziķis Ivans Dorns. Viņš ir viens no ietekmīgākajiem Ukrainas mūziķiem. Šajās dienās viņš izmanto savu mūziku, lai iestātos par Ukrainas brīvību, atbalstītu savu valsti un runātu par Ukrainu visā pasaulē. Koncertā piedalīsies vairāk nekā 100 mūziķi un mākslinieki. Visu dienu Doma baznīcā notiks aizlūgumi.

Sestdien, 25. februārī, plkst. 12 Rīgā, laukumā pie Kongresu nama, Latvijas mūziķi vienosies labdarības koncertā "Ukrainas brīvībai". Koncerts iecerēts kā brīvprātīgs kultūras nozares atbalsts Ukrainai. Koncerta "Ukrainas brīvībai" pirmajā daļā skanēs Rīgas koŗu un pūtēju orķestra "Rīga" priekšnesumi, savukārt koncerta otrajā daļā uzstāsies Latvijas mūziķi. Koncertu pārraidīs arī televīzijas kanālos LTV1, TV3 un TV24.

Koncerta laikā ar labdarības organizācijas *Ziedot.lv* starpniecību varēs ziedot projektam "Gaismu Ukrainai!". Saziedotos līdzekļus izmantos energoefektīvu ierīču iegādei, kas nodrošinās Ukrainas civiliedzīvotājiem gaismas avotus.

24. februārī no 25. februārī no plkst. 11 līdz 21 laukumā pie Rīgas Kongresu nama notiks biedrības "Ukrainas un Latvijas draudzība" organizētā ierakumu sveču izgatavošanas akcija, kuŗā varēs piedalīties ikviens interesents. Izgatavotās sveces biedrība sūtīs gan Ukrainas bruņoto spēku kaŗavīriem uz fronti, gan Ukrainas civiliedzīvotājiem.

Turpinot 2022. gadā sāktu tradīciju, plānots Ukrainā kritušo piemiņai veidot sveču ceļu no Ukrainas līdz Krievijas vēstniecībai.

12 zinātnisko darbu autorus apbalvo par nozīmīgākajiem sasniegumiem zinātnē 2022. gadā

Latvijas Zinātņu akadēmija (LZA) 12 zinātniskos darbus apbalvojusi par nozīmīgākajiem sasniegumiem zinātnē 2022. gadā, liecina informācija LZA mājaslapā.

LZA akadēmiķis Ivars Kalviņš kopā ar Viktoru Andrianovu, Ilonu Domračevu, Ivetu Kaņepi, Dianu Zeļencovu-Gopejko izstrādāja jaunu pieeju personalizētu pretvēža līdzekļu izstrādē. Pētniece Paula Daija kopā ar Benedīktu Kalnaču starptautiskā kolektīvā monografijā atklāja latviešu modernās sabiedrības veidošanos un rakstniecības saskarsmi. Pētījums iepazīstina plašu Latvijas un citvalstu lasītāju auditoriju ar nozīmīgiem latviešu kultūras veidošanās aspektiem salīdzināmā skatījumā.

LZA akadēmiķis Ēriks Jēkabsone izveidoja unikālu pētījumu Latvijas jaunāko laiku vēsturē ar nacionālu un starptautisku nozīmi "Latviešu izcelsmes virsnieki Krievijas impērijas armijā 19. gadsimta 2. pusē – 1914. gadā". Pētījums pirmo reizi Latvijas historiogrāfijā sniedz plašu ieskatu par militāro dienestu un virsnieka profesiju Krievijas impērijas armijā, latviešu kaŗavīru iesaisti aplūkojamā posma militārajos konfliktos un nacionālās identitātes veidošanos.

Pētnieks Andris Hiršs veica pētījumu par pirmo latviešu filozofu Jēkabu Osi un personālisma strāvojumu. Pirmo reizi pasaules zinātnes vēsturē izdots apjomīgs pētījums par latviešu filozofu Osi, vienu no Latvijas Universitātes idejiskajiem pamatlicējiem.

Kopīgi tikusi izveidota zinātniskā monografija "Latvijas spēks ilgi pastāvēt", kur tika veikta Latvijas ekonomikas un sabiedrības izaicinājumu kompleksa izpēte starptautiskā kontekstā un instrumentāli viedās ekonomikas un sabiedrības attīstīšanai. Darba galvenā redaktore – LZA akadēmiķe Baiba Rivža.

Kopumā tika vērtēti 55 pieteikumi – 16 dabaszinātnēs, medicīnā un veselības zinātnēs, 13 materiālzinātnēs un inženier-techniskajās zinātnēs, 22 humanitārajās, mākslas un sociālajās zinātnēs un četri lauksaimniecības un mežzinātnēs.

Rinkēvičs izsaka pateicību Ukrainas vēstniekam par personīgo ieguldījumu attiecību stiprināšanā

Ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs (JV) 16. februārī tikās ar Ukrainas vēstnieku Latvijā Oksandru Miščenko, pateicoties viņam par personīgo ieguldījumu attiecību stiprināšanā. Ministrs izteica pateicību par vēstnieka ieguldījumu divpusējo attiecību stiprināšanā un aktīvo sadarbību kopš Krievijas kaŗa sākuma Ukrainā.

Rinkēvičs atkārtoti apstiprināja visu iespējamo Latvijas atbalstu Ukrainai, pauzot cerību

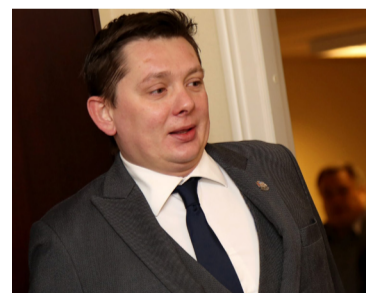

RTU zinātnieki saņem LZA balvas par nozīmīgu sasniegumu zinātnē 2022. gadā // Foto: Elina Karaseva, RTU

uz drīzu Ukrainas uzvaru kaŗā pār Krieviju. Viņš uzteica varoņo ukraiņu tautas cīņu par savas zemes brīvību un neatkarību. Rinkēvičs apliecināja Latvijas ciešo atbalstu Ukrainas integrācijai Eiropas Savienībā. Ukrainas vēstnieks pateicās ministram par personīgo ieguldījumu sadarbībā ar starptautiskajiem partneriem un augstu novērtēja Latvijas nemainīgo atbalstu Ukrainai jau kopš kaŗa pirmās dienas pērn 24. februārī. Īpaša pateicība tika izteikta Latvijas iestāžu ieguldījumam labās prakses nodošanā kaŗavīru rehabilitācijai Ukrainā, kā arī Latvijas slimnīcām un Nacionālajam rehabilitācijas centram "Vaivari". Kopš 2019. gada Miščenko bijis vēstnieks Latvijā. 2022. gada 18. novembrī viņš apbalvots ar Triju Zvaigžņu Ordeni.

Bijušajam deputātam Kaimiņam par grāmatvedības dokumentu viltošanu piespriež 280 stundu sabiedrisko darbu

Rīgas pilsētas tiesa 16. februārī bijušajam Saeimas deputātam, partijas KPV LV dibinātājam Artusam Kaimiņam par grāmatvedības dokumentu viltošanu piesprieda 280 stundu sabiedrisko darbu. Pirmās tiesas spriedumu varēs pārsūdzēt Rīgas apgabaltiesā. Kaimiņu apsūdzēja par SIA "Al De media" grāmatvedības dokumentu, proti, Kaimiņa uzņēmumam SIA "Suņu būda" izsniegto reķīnu viltošanu. 13. Saeima piekrita kriminālvaŗāšanas sākšanai pret Kaimiņu,

taču tās sasaukuma laikā tiesa nebija spējīga lietu iztiesāt un novest līdz spriedumam.

Saeima piekrīt Šlesera krimināllietas iztiesāšanas turpināšanai

Saeima 16. februārī atbalstīja parlamenta deputāta Aināra Šlesera (LPV) izdošanu krimināllietas iztiesāšanas turpināšanai.

Šlesers sēdē aicināja deputātus atbalstīt šo lēmuma projektu. Vienlaikus politiķis noliedza vainu viņam izvirzītajās apsūdzībās. Tiesībaizsardzības iestādes vērsušās Saeimā, prasot atļauju Šlesera tiesāšanai. Tā dēvētā otrā digitālās televīzijas krimināllietā jau atrodas Rīgas apgabaltiesā, taču pēc Šlesera ievēlēšanas par Saeimas deputātu radās jautājums par to, vai viņu var turpināt tiesāt bez Saeimas piekrišanas.

Jau ziņots, ka lietā apsūdzēts Šlesers, bijušais premjers Andris Šķēle, bijušais telekomunikāciju uzņēmuma "Tet" (tolaik "Lattelecom") valdes priekšsēdētājs Juris Gulbis, bijušais Satiksmes ministrijas (SM) valsts sekretārs Nils Freivalds, bijušais Latvijas Valsts radio un televīzijas centra (LVRTC) valdes priekšsēdētājs Lauris Dripe, bijušais uzņēmuma SIA "Hannu Digital" valdes loceklis Gintars Kavacis, toreizējais "Tet" komercdirektors Jānis Ligers, Biznesa daļas vadītājs Toms Ābele un Biznesa atbalsta daļas vadītājs Toms Meisītis.

Lietā apsūdzības celtas par darbībām saistībā ar 2008. gadā SM rikoto konkursu TV programmu zemes apraides nodrošināšanai ciparformātā un uz tā pamata starp "Tet", "Hannu Digital" un LVRTC noslēgtajiem līgumiem. Apsūdzības ieskatā, iespējams, noziedzīgi iegūta summa ir aptuveni trīs miljoni eiro.

Ekonomisko lietu tiesa (ELT) 31. janvārī attaisnoja visus krimināllietā apsūdzētos. Tagad lieta tiek izskatīta apelācijas instancē.

(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp.)

KULTŪRAS ZIŅAS

Pasniegtas sabiedrisko mediju gada balvas "Kilograms kultūras"

17. februāra vakarā TV tiešraidē sumināja Latvijas sabiedrisko mediju gada balvas "Kilograms kultūras 2022" laureātus. Pērnā gada spožākā kultūras notikums – izstāde un monografija "Purvītis".

Latvijas Nacionālā mākslas muzeja izstādes "Purvītis" kuratore bija Aija Brasliņa, bet izdevniecībā "Neputns" izdotās monografijas sastādīja Laima Slava.

Katēgorijā "Popkultūra" zeltīto kultūras kilogramu ieguva koncertuzveduma "Ziedonis. Lācis. Virieši" veidotāji – komponists Kārlis Lācis un režisors Reinis Suhanovs (*attēlā*).

Katēgorijā "Mūzika" skatītāji un klausītāji visaugstāk novērtēja Liepājas Simfoniskā orķestra sezonas atklāšanas koncertu koncertzālē "Lielais Dzintars", kur spēlēja flautiste Dita Krenberga, ērģelniece Iveta Apkalna un pianists Reinis Zariņš, bet diriģēja Guntis Kuzma.

Sadaļā "Literatūra" balvu saņēma monografija par Anslavu Eglīti "Par skaisto un aplamo dzīvi", autore Ieva Struka (*attēlā pa kreisi*).

Katēgorijā "Vizuālā māksla" ieguva Liepājas Kaņostas ūdensatorņa atvērto mākslinieku darbnīcu organizatori: gleznotāji Veronika Frolova un Reinis Liepa, tēlnieks Egons Perševics. Darbnīcas rīkoja Perševics sadarbībā ar Kaņostas glābšanas biedrību.

Par gada "Pārsteigumu" tika atzīts mākslinieka Kriša Salmaņa plakāts ar Vladimira Putina attēlojumu uz žurnāla "Ir" vāka un pretī Krievijas vēstniecībai uz Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzeja sienas.

Katēgorijā "Kino" skatītāji un klausītāji visaugstāk novērtēja režisora Armanda Zvirbulā

daudzsēriju mākslas filmu "Krimināllieta iesācējam".

Katēgorijā "Mantojums" balvu saņēma Āgenskalna tirgus, kuŗu no jauna radīja SIA "Kalciena iela", "Arhitektes Lienas Griezītes studija" un projekta autore Liene Griezīte (*attēlā*).

Katēgorijā "Starts" uzvarēja Rīgas Doma koŗa skolas mūziklu nodaļas audzēkņi par Kārļa Lāča mūzikla "Pūt, vējiņi" iestudējumu.

Savukārt par aizvadītā gada labāko sniegumu teātrī balvu "Kilograms kultūras" saņēma Alvja Hermaņa Jaunajā Rīgas teātrī iestudētā izrāde "Žiņeks. Pītersons. Gadsimta duelis".

"Kilograms kultūras 2022" laureātiem naudas balvu nodrošina Nākotnes Atbalsta fonds (Rietumu banka).

Tradīcija sākas 2012. gadā, kad balvas tika pasniegtas par spilgtākajiem 2011. gada kultūras notikumiem.

Veidos Latgales Mūzikas un mākslas vidusskolu

Šajā pavasarī sāks Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskolas (RMDV) un Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskolas (JIRMV) reorganizāciju, lai līdz 1. augustam izveidotu apvienoto Latgales Mūzikas un mākslas

vidusskolu. Kultūras ministrija, kuŗas padotībā darbojas abas izglītības iestādes, norāda, ka gan RMDV, gan JIRMV uzrāda augstus sasniegumus un sagatavo atzītus speciālistus mūzikas, mākslas un dizaina jomā, kā arī aktīvi līdzdarbojas Rēzeknes, Rēzeknes novada un visa Latgales reģiona kultūras dzīvē. Abām iestādēm ir neliels izglītību priekšlaicīgi pārtraukušo audzēkņu skaits, bet ir liels absolventu skaits, kuŗi turpina mācības augstākās izglītības iestādēs.

Kā viens no galvenajiem apvienošanās ieguvumiem būs iespēja pretendēt uz Eiropas Savienības (ES) fondu līdzekļiem infrastruktūras modernizēšanai, jo, tos varēs ieguldīt tikai izglītības iestādēs ar kompetences centra statusu. Pēc apvienošanās, Latgales Mūzikas un mākslas vidusskola kļūs par lielāko mākslu izglītības iestādi Austrumlatvijā – tajā profesionālās ievirzes un profesionālās vidējās izglītības programmās mācīsies vairāk nekā 600 izglītojamie.

LU Akadēmiskajā bibliotēkā izstāde "Valodniekam Jānim Endzelīnam – 150"

2023. gads ir nozīmīgs gads ne tikai Latvijas filologu un baltistu, bet arī Latvijas akadēmiskajai saimei. Latviešu valodnieka, baltista un pedagoga Jāņa Endzelīna 150. dzimšanas dienu 22. februārī ir iekļauta UNESCO svinamo dienu kalendārā. Īpašo notikumu ar Endzelīnam veltītu plašu izstādi atzīmēs arī LU Akadēmiskajā bibliotēkā.

Bibliotēka izstādē iepazīstinās gan ar Endzelīna biogrāfiju saistītajiem datiem – bērību, skolas gaitām, studijām, gan ar viņa daudzpusīgo zinātnisko darbību, īpašu uzmanību veltot valodnieka saistībai ar LU. Atspoguļojot Endzelīna darbību, izstādē tiks izmantoti LU Akadēmiskās bibliotēkas Rokrakstu un reto grāmatu nodaļā un Misiņa bi-

bliotēkā esošie dokumenti, rokraksti, vēstules, darbu manuskripti un pirmizdevumi, tulkojumi, fotografijas un citi materiāli.

Izstādē plaši būs atspoguļots Endzelīna Charkivas periods no 1909. līdz 1920. gadam, kad viņš strādāja Charkivas Universitātē par profesoru. Pēc paša Endzelīna atzinuma tas bija viņa radošās zinātniskās darbības uzplaukums.

Nozīmīgs Endzelīna dzīves posms aizsākās 1920. gadā, kad valodnieks, Latvijas Augstskolas aicināts, ieradās Latvijā un uzsāka darba gaitas jaundibinātā augstskolā, kuŗā nostrādāja līdz 1950. gadam. Universitātē viņš izveidoja un vadīja Baltu filoloģijas nodaļu.

Liecības par valodnieka darbību LPSR Zinātņu Akadēmijas Valodas un literatūras institūtā rodama Martas Rudzītes, Rūdolfa Grabja, Pēteris Kļaviņa, Sarmas Kļaviņas un citu valodnieku un laikabiedru saglabātajos materiālos. Izstādi, kas būs skatāma līdz 14. aprīlim, papildinās arī Endzelīna sarakste ar ievērojamiem Eiropas valodniekiem. Plašs pasākums 22. februārī notika arī Jāņa Akurātera mūzejā.

Latvijas Pasts izdod pastmarku par godu Endzelīna 150. jubilejai

AS Latvijas Pasts 22. februārī, izdod pastmarku un aploksnī par godu valodnieka Jāņa Endzelīna 150. jubilejai. Pastmarkas nominālvērtība ir 1,83 eiro, un tā paredzēta trešās grupas valstu sūtījumu apmaksai svara katēgorijā līdz 20 gramiem, savukārt pastmarkas tirāža būs 25 000 eksemplāru. Līdz ar pastmarku izdota arī speciāla aploksnē 500 eksemplāru tirāža.

Filatēlijas izdevumu dizaina autore ir māksliniece Lilija Dinere. Pastmarkas un aploksnēs vizuālajā noformējumā māksliniece izmantojusi materiālus no Latvijas Universitātes Akadē-

miskās bibliotēkas Misiņa bibliotēkas.

Jauno pastmarku varēs iegādāties lielāko pilsētu pasta nodaļās, kā arī Latvijas Pasta e-veikalā veikals.pasts.lv.

Par pagājušā gada izcilāko kultūras notikumu atzīts koncerts "Dziesma dejo. Deja skan"

Par pagājušā gada izcilāko kultūras notikumu atzīti Dejojātju un dziedātāju svētki "Dziesma dejo. Deja skan".

Pasākumu izcilības balvā uzvarētājus noteica nozares profesionāļi balsojumā, kas pieejams vairāk nekā 2000 pasākumu nozarē strādājošo.

Par 2022. gada izcilāko nestandarta pasākumu atzīta "Dabas galerija". Šis pasākums saņēma "Izcilības balvu" arī nominācijā 2022. gada izcilākais "business-biznessam" pasākums.

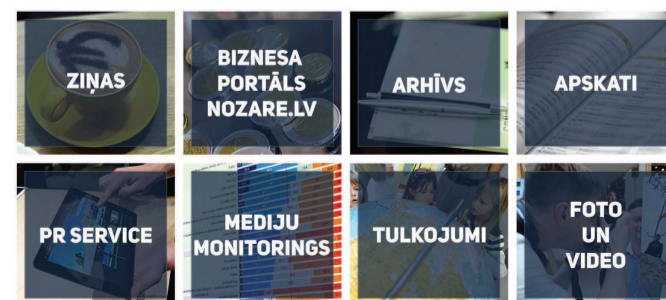
2022. gadā par izcilāko notikumu Zemgalē nosaukts "Gaismas vārdi Latvijai", Vidzemē – iestudējums "Skroderdienas Silmačos", Rīgā – Latvijas Mūzikas lielkoncerts, bet Kurzemē – festivāls "Summer Sound". Festivāls "Summer Sound" atzīts arī par 2022. gada izcilāko festivālu.

APSVEICAM VINETU SAREIKU!

Latvijas vijolniece Vineta Sareika uzvarējusi konkursā un kļuvusi par Berlīnes filharmoniskā orķestra pirmo koncertmeistari! Viņa ir pirmā sievietē orķestra 141. gadā ilgajā vēsturē, kas ieņems šo amatu. "Berlīnes filharmoniku" orķestrī Vineta spēlēs desmit mēnešus.

Ziņas apkopojā Sallija Benfelde

LETA
nacionālā informācijas aģentūra

Marijas iela 2, Rīga, LV – 1502

marketing@leta.lv

+371 – 672 225 09

www.leta.lv

JURIS
LORENCIS

Tuvāko četru gadu laikā Latvijā esot nepieciešams slēgt ap desmito daļu skolu. To paredz īpašs jaunās valdības rīcības plāna projekts. Izglītības un zinātnes ministrija esot sākusi veidot darba grupu, kas pieņemšot lēmumu par konkrētu skolu slēgšanu. Izpildes termiņš – 2026. gada 30. jūnijs. Latvijā patlaban ir 647 skolas. Tātad varam secināt, ka pārmaiņas skars aptuveni 60 skolu. Rīcības plāna projektā teikts: “Reorganizācijas un likvidācijas process skars aptuveni 10% izglītības iestāžu, tādējādi veicinot izglītības kvalitāti, izglītojamo drošību un labsajūtu, celtu zemākās mēneša darba algas likmes pedagogiem un pedagogu darba slodzi, vienlaikus nodrošinot aizdevumu un grantu iespējas pašvaldībām skolu mācību vides uzlabošanai.” Birokratu valodā vārds “slēgšana” parasti tiek aizstāts ar vārdiem “skolu tīkla sakārtošana” un “optimizācija”. 2010. gadā Latvijā bija 858 skolas. Šodien to ir par diviem simtiem jeb 25% mazāk. Un tas viss noticis nieka divpadsmit gadu laikā. Sprotams, slēgtas tikušas pirmām kārtām mazās lauku skolas. Jo tās esot dārgas un nekvalitatīvas. Taisnība, rēķinot uz vienu bērnu, uzturēt lauku skolu ar simt audzēkņiem ir dārgāk nekā Rīgas centra ģimnaziju,

kuļā mācās tūkstoš skolēnu. Tomēr apgalvojums, ka lauku skolās zināšanu līmenis ir zemāks nekā pilsētā, ir nepatiess. Lai par to pārliecinātos, pietiek ielūkoties neatkarīgos, objektīvos reitingos, ko katru gadu publicē tīmekļa vietne *skolureitings.lv*. Protams, pastāv tādas īpašas skolas kā Rīgas 1. ģimnazija, Rīgas Franču licejs vai Cēsu Valsts ģimnazija (sarakstu var turpināt), kas visos laikos spējušas izaudzināt spožus talantus. Taču labas skolas ir arī laukos un mazpilsētās. Es pats esmu mācījies Lubānas vidusskolā, kas atrodas 220 kilometrus no Rīgas, tātad “dziļā provincē”. Tas man netraucēja 11. klasē uzvarēt Latvijas Atklātajā fizikas olimpiādē un tajā pašā gadā uzsākt studijas LU Fizikas un matemātikas fakultātē. Par to varu teikt paldies gan savai fizikas skolotājai, gan skolā valdošajai gaisotnei.

Lai gan skolu skaits nemitīgi sarūk, valstī joprojām trūkst skolotāju, īpaši eksaktajos priekšmetos – fizikā, ķīmijā, matemātikā. Tas daļēji skaidrojams ar zemajām skolotāju algām. Politiski apgalvo, ka algas varēšot būtiski celt tikai pēc skolu skaita samazināšanas. Izglītības un zinātnes ministre Anda Čakša (*Jaunā Vienotība*) uzskata, ka “skolu tīkls neesot spējis iet līdzī demo-

grafiskajām izmaiņām”. Tikmēr Latvijas laukos izveidojies apburtais loks – skola jāslēdz, jo nav bērnu. Pareizāk būtu teikt – politiski un ierēdņi uzskata, ka bērnu ir par maz, lai skola “atmaksātos”. Savukārt skolas slēgšana cilvēku aizplūšanu tikai paātrina. Lai atvieglotu bērniem ceļu uz skolu, ietaupītu savu laiku un naudu, jaunas ģimenes pārceļas uz tuvāko pilsētiņu vai Rīgu, dažkārt pat aizbrauc no Latvijas. Lauki un mazpilsētas iztukšojas. Tas, kas paliek, ir zeme. Patiesībā Latvijas lauki nekad nav bijuši tik rūpīgi un efektīvi apstrādāti kā pašreiz. Aizvadītajā gadā iegūta viena no lielākajām labības ražām Latvijas vēsturē – 3, 2 miljoni tonnu. Urbānizācija, cilvēku pārcelšanās uz pilsētām ir likumsakarīgs, dabisks process. Kā liecina Somijas piemērs, tas būtu noticis arī tad, ja 1940. gadā Latvija netiktu okupēta. Nedrīkst aicināt cilvēkus palikt laukos tikai tādēļ, lai viņi tur saglabā “latvisku vidi”, tas nebūtu godīgi. Tas, ko iespējams darīt – atbalstīt cilvēkus, kuļi vēlas dzīvot laukos. Kopš Latvijas neatkarības atjaunošanas nemitīgi tiek runāts par mērķtiecīgu reģionālās attīstības politiku, īpašu atbalstu uzņēmējiem, kuļi ir gatavi radīt darba vietas laukos. Ar retiemi izņēmumiem tas viss palicis vien ronu

limeni. Parastā atruna – valstī nav naudas.

Finanšu ministrs Arvils Ašerādens (*Jaunā Vienotība*) intervijā žurnālam *Ir* izteicies, ka “ar pašreizējo nodokļu līmeni visām valsts vajadzībām nepietiek”. Secinājums – jāceļ nodokļi. Iespējams, ministram ir taisnība. Igaunijā nodokļu līmenis ir vēl augstāks nekā Latvijā. Arī latvieši būtu ar mieru maksāt lielākus nodokļus, ja redzētu, ka samaksātā nauda tiek iztērēta lietderīgi un taisnīgi. Varbūt sākt, piemēram, ar Saeimas “sakārtošanu”? Proti, deputātu skaita samazināšanu. Rēķinot uz iedzīvotāju skaitu, Latvijā ir viens no lielākajiem un dārgākajiem parlamentiem pasaulē – 100 deputātu uz 1, 9 miljoniem iedzīvotāju (2022. gada dati). Pilsoņu un tātad vēlētajū skaits ir vēl mazāks. Tikmēr nauda nez kāpēc atrodas visai apšaubāmām vajadzībām. Mediji ziņo, ka jau šogad sāksoties darbi pie Saeimas nama “kompleksas pārbūves un restaurācijas”. Plānots, ka tie ilgsot līdz 2027. gada decembrim (tātad visu 14. Saeimas darba laiku!) un izmaksāšot 34 miljonus eiro. Sprotams, summa būs vēl lielāka, jo tajā nav ierēķināti izdevumi par jaunu mēbeļu iegādi. Tāpat līdzekļus prasīs parlamenta pārcelšanās uz pagaidu telpām. Vēl gan neesot zināms, kur tieši Saeimas ēkas pārbūves

laikā deputāti varētu strādāt. Patiesībā vietā ir jautājums – vai tiešām Saeimas pārbūve ir tā lielākā prioritāte un vajadzība pašreizējā krīzes laikā? Turklāt Saeimas sežu zāle jau tika pārveidota salīdzinoši nesen, 1997. gadā! Kur tam visam ņemt naudu?

Bieži dzirdam apgalvojumus, ka valsts lielākā bagātība ir cilvēki. Diemžēl dzimušo bērnu skaits Latvijā turpina samazināties. Kā liecina Centrālās statistikas pārvaldes dati, 2022. gadā mūsu valstī piedzima tikai 15 535 bērni. Tas ir viszemākais dzimstības rādītājs pēdējo 100 gadu laikā, par 1 885 jaundzimušajiem mazāk nekā 2021. gadā. Kas ir pie vainas? Nedrošība, ko radījusi Covid-19 pandēmija? Kašs Ukrainā? Spiedīgie materiālie apstākļi? Nemitīgās reformas, kuļām grūti piemēroties? Visdrīzāk jau viss kopā. Veidojas lejupējoša spirāle: mazāk cilvēku – mazāk nodokļu – mazāk naudas valsts kasē. Tātad mazāk naudas arī skolām. Bet skolu skaits, bērnu izglītības izmaksas un skolotāju algas ir tikai viena problēmas puse. Pēdējā laikā daudz tiek spriests par mācību saturu. Vai bērni apgūst zināšanas, kas viņiem vēlāk būs noderīgas dzīvē un augstskolā? Un kāpēc jaunieši negrib studēt eksaktās zinātnes? Bet tas jau ir cits stāsts.

KĀRLIS
STREIPS

2003. gada 17. februārī Latvijas Valsts prezidente Vaira Viķe-Freiberga bija Vašingtonā, kur viņa Baltajā namā tikās ar toreizējo ASV Valsts prezidentu Džordžu Bušu, jaunāko. Viens no mērķiem bija apliecināt Latvijas atbalstu amerikāņu briesošajam plānam par Irākas diktatora Sadama Huseina atbrūšanu. Tobrīd ASV valsts sekretārs Kolins Pauels jau bija uzstājies Apvienoto Nāciju Organizācijas Drošības padomē ar apgalvojumu, ka Vašingtonas rīcībā esot neapgājami pierādījumi, ka Huseinam jau ir masu iznīcināšanas ieroči. Būšam jaunākajam, acīm redzot, tas bija vajadzīgs, lai pabeigtu savā tēva Džordža Buša, vecākā iesākto minētājā Tuvo Austrumu valstī. 1991. gadā Huseins negaidot anektēja kaimiņvalsti Kuveitu, un Bušs saorganizēja patiesi starptautisku koalīciju, lai irākiešu spēkus no turienes atkal padzītu. Bija doma doties tālāk uz Bagdādi un sagūstīt pašu Huseinu, bet allaž piesardzīgais ASV prezidents nolēma pagaidīt. Savukārt jaunākais pēc 11. septembra uzbrukuma Ņujorkā un Vašingtonā ļoti centās pierādīt saites starp teroristu organizāciju al-Kaida un Irāku. Īstenībā tas bija galvenokārt viceprezidents Diks Čeinijs, kuļš dzina uz karošanu. Vēlāk savos memuāros Pauels uzstāšanos ANO aprakstīja kā baisu kļūdu.

Lielu atbalstu amerikāņu plāniem sniedza tālaika Lielbritānijas premjerministrs Tonijs Blērs,

kuļš arī teicās zinām “pierādījumus” par Irākas ieroču sistēmu. Taču atšķirībā no koalīcijas 1991. gadā šoreiz arī bija valstis, kuļas atteicās tur piedalīties. Sevišķi uzstājīgs bija Francijas prezidents Žaks Širaks, kuļš nākamajā dienā pēc mūsu valsts prezidentes sarunas ar Amerikas prezidentu Austrumeiropas valstu vēlmi atbalstīt topošo koalīciju aprakstīja ar vārdiem “infantila un bistama” un nāca klajā ar domu, ka tās “palaida garām lielu iespēju paklusēt.” Francijas prezidents arī deva mājienu, ka lēmums varētu sarežģīt minēto valstu nākotni Eiropas Savienībā. Tā nenotika. Latvija par pilntiesīgu ES dalībvalsti kļuva 2004. gada 1. maijā.

Pirms doties uz Ameriku, Valsts prezidente uz Rīgas pili aicināja toreizējo premjeru Einaru Repši, Saeimas priekšsēdētāju Ingridu Ūdri, ārlietu ministri Sandru Kalnieti un aizsardzības ministru Ģirtu Kristovski. Tobrīd atklāts vēl bija jautājums, vai lietu varēs atrisināt diplomātiskā kārtā. V. Viķe-Freiberga: “Ja tiek jautāts, vai esat par kaļu Irākā, domāju, ka tautas balss noteikti atbildēs – nē. Jautājumam ir jāskar svarīgāka problēma, Irākas piespiedu atbrūšana, kas saistīta ar pēdējos 10 gados pieņemtajām Apvienoto Nāciju Organizācijas rezolūcijām.”

S. Kalnietes replika: “Mēs savu preses konferenci rīkojām Ministru kabineta telpās, lai neuzsvērtu ne ārlietu, ne aizsardzības ministrijas dominanti Irākas jautā-

jumā. Kopš 31. janvāra, kad Ārlietu ministrija sniedza savu paziņojumu, un 5. februāra, kad ASV Valsts sekretārs Kolins Pauels uzstājās ANO Drošības padomē, nekas nav būtiski mainījies. Es vēlreiz gribu uzsvērt – neviena valsts, tajā skaitā arī Latvija nevēlas kaļu Irākā! Pašlaik vēl nav izsmelti visi diplomātiskie līdzekļi Irākas ietekmēšanai. Jautājums nav par to, vai kaļot ar Irāku, bet gan par to, ka Irākai ir jāatbrūojas. Šajā jautājumā vienoti ir gan ASV, gan tās Eiropas sabiedrotie, gan jaunuzaicinātās NATO dalībvalstis un starptautiskā sabiedrība kopumā. Jautājums ir tikai par taktiku, kā rīkoties, lai to sasniegtu.” Valsts galvenās amatpersonas, tiekoties Rīgas pilī, arī atzina, ka galīgais lēmums par piedalīšanos Irākas atbrūošanā būs jāpieņem Saeimā.

Tā diena pienāca 2003. gada 19. martā. Premjerministrs Repše debates uzsāka ar šādu paziņojumu: “Šī sēde sasaukta īsti laikā, ne par agri, ne par vēlu, bet kādas steigas, taču arī bez mazākās kavēšanās. Vēl aizvakar mēs nevarējām par šo jautājumu runāt ne valdībā, ne Saeimā, jo tādējādi mēs būtu atklājuši mūsu sabiedrotu mums konfidenciali uzticētos tālākas stratēģijas un rīcības plānus. Tāpēc mēs nevarējām šo soli spert, pirms vēl sabiedrotie nebija skaidri un gaiši pateikuši par saviem nodomiem un pirms nebija izsmeltas visas diplomātiskās risinājuma iespējas. Taču tāds brīdis ir pienācis tagad, un mēs esam šo

jautājumu, kā demokratiskā valstī pienākas, cēlušī parlamenta priekšā šodien, bez vilcināšanās, bez mazākās kavēšanās, tikko to atļauj apstākļi.”

Tā bija 8. Saeima, un debates par to, vai piedalīties amerikāņu vadītajā procesā, ilga visu dienu un līdz pat nākamajam rītam. Galīgajā lasījumā par Latvijas atbalstu ANO Drošības padomes rezolūcijas 1441 izpildei nāca plkst. 3:42 no rīta. Vispirms lēmuma projekts apstiprināts pirmajā un pēc tam otrajā un galīgajā lasījumā. Balsojums bija 73 par, 24 pret, te vēl piebilstot, ka Amerika, Lielbritānija, Austrālija un Polija Irākas bombardēšanu bija sākusi pusnaktī, un tātad trīs stundas un 42 minūtes pirms Latvijas galīgā lēmuma turp sūtīt arī savus kaļavīrus.

Tā dēvētais otrais Persijas jūras liča kaļš turpinājās daudz ilgāk nekā pirmais. Trīs no Latvijas zaldātiem mājās tika atvesti zārkā. Patlaban Irākā ir 34 kaļavīri no Latvijas, un viņu mandāts patlaban ir apstiprināts līdz šī gada 1. novembrim.

Pagājušajā nedēļā Saeima beidzot atsāka darbu pie likuma par Valsts aizsardzības dienesta veidošanu. Lasītāji, iespējams, atcerēsies, ka pērn pēc Kremļa fašista genocīda uzsākšanas Ukrainā, šāda dienesta izveidošana no Aizsardzības ministrijas puses tapa prezentēta kā ļoti steidzama lieta. Tomēr izrādījās, ka ministrijas izstrādātais likuma projekts bija

Par mūsu ceļu uz NATO

brāķis, un 13. Saeima tā arī netika līdz tā tālākai izskatīšanai. 14. Saeima to atjaunoja, un pagājušajā nedēļā bija otrais no trim lasījumiem. Balsojums bija 77 par un 11 pret. Pret bija deputāts Edmunds Ziviņš no partijas “Latvija pirmajā vietā”, kā arī visi 10 klātesošie deputāti no partijas *Stabilitāte!* Šī pēdējā partija ir ieņēmusi *Saskaņas* kādreizējo vietu kā kaimiņvalsts lielākā atbalstītāja, lai gan nākamajā dienā pēc Kremļa fašista barbarisma uzsākšanas pat *Saskaņa* neuzdriktējās balsot pret rezolūciju Saeimā, kuļā uzbrukums tika nosodīts.

Patlaban rādās, ka Kremļa fašists jau ir sācis domāt par uzbrukumu pret Moldovu. Vēsturē ir kaļš ar Gruziju, Krimas aneksija, marodēšana Ukrainas dienvidaustrumos un nu asinspirts, kādu fašists sarīkojis kaimiņvalstī. Tāpēc ikkatram latvietim jābūt pateicības pilnam, pirmkārt, par to, ka Valsts prezidentei 2003. gadā nenodrebēja roka, un, otrkārt, ka gadu pēc tam NATO pastiepa savu roku mūsu virzienā un aicināja nākt alianses pulkā. Īpaši šai laikā, kad tepat blakus plosās briesmīgs kaļš.

Šī publikācija sagatavota ar Mediju atbalsta fonda finānciālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība “Laiks-BL”

MAF
Mediju atbalsta fonds

SALLIJA
BENFELDE

20. februārī, Maidana gadadienā un dažas dienas pirms pagājis gads kopš Krievijas pilna mēroga iebrukuma Ukrainā, Kijivā negaidīti, iepriekš neizziņotā vizītē ieradās ASV prezidents Džo Baidens. ASV prezidents pirmo reizi ieradās valstī, kuŗā notiek karš, bet kuŗas teritorijā nav ne ASV, ne NATO karavīru. Tiesa gan, dažas stundas pirms vizītes Krievija par to tika brīdināta, lai nenotiktu kādas “nejausības”, un vizītes laikā ASV iznīcinātāji patrulēja Polijas gaisa telpā Ukrainas robežas tuvumā, no kuŗienes notika Ukrainas gaisa telpas kontrole.

“Es brīdināju pasauli, ka Putins uzbruks, es biju par to pārliecināts. Un domāju, ka ir ļoti svarīgi, lai nerastos šaubas par ASV atbalstu Ukrainai viņu karā pret nežēlīgo Krievijas uzbrukumu. Ir labi atgriezties Kijivā. Šī ir mana astotā vizīte, bet daudz kas ir mainījies. Iebrukuma dēļ ir noticis daudz sliktā, tomēr Ukrainas iedzīvotāji ir spējuši izrādīt tādu drosmi, kādu reti kāds ir spējis,” vizītes laikā sacīja Baidens. ASV prezidents arī apsolīja ka ASV turpinās atbalstīt Ukrainu. Viņš paziņoja, ka Ukraina no amerikāņiem saņems arī tāda veida ieročus, kas līdz šim nebija piegādāti, informēja arī par papildu militāro palīdzību Ukrainai 500 miljonu dolāru vērtībā. Baidens arī uzsvēra, ka ASV augstu vērtē Ukrainas tautas spēju pretoties Krievijas agresijai: “Tajā tumšajā naktī pirms gada pasaule gatavojās uz klausīt ziņas par Kijivas krišanu, varbūt pat par Ukrainas galu. Pēc gada Kijiva ir izturējusi, Ukraina ir izturējusi, demokrātija ir izturējusi,” sacīja Baidens. Jāpiebilst, ka 20. februārī gan ukraiņiem, gan ļoti daudziem cilvēkiem Latvijā bija svētku sajūta, Kijivā valdīja pat zināma eiforija, jo ASV prezidenta vizīte liecināja, ka Ukraina nav pamesta viena ciņā ar ļaunumu. Savukārt Ukrainas aizsardzības ministrs Oleksijs Reznikovs TV kanālā “Freedom” pāuda, ka Krievija nesasniegs savus mērķus kaujas laukā Ukrainā, jo tās mērķis ir atjaunot Krievijas impēriju, iznīcinot Ukrainu, atjaunot padomju impēriju, “norijot” Ukrainu, Baltkrieviju, Lietuvu, Latviju, Igauniju, Poliju, un atjaunot arī Berlīnes mūri.

Bet karš turpinās, un Krievija turpina mēģināt iznīcināt Ukrainas valsti, cilvēkus un zemi, pārvēršot to par izdedzinātu teritoriju. Krievija jau ir sākusi pastiprinātus uzbrukumus Ukrainai, un ir pamatotās bažas, ka 24. februārī, kad apritēs tieši gads kopš Krievijas saktā pilna mēroga iebrukuma, agresorvalsts pastiprinās savus uzbrukumus, izmantojot visus savus resursus. Krievijas zaudējumi kara laukā ir milzīgi, šīs nedēļas nogalē tā, iespējams, jau būs zaudējusi aptuveni 150 tūkstošus savu karavīru un daudz militārās tehnikas. Tomēr agresorvalsts centieni iejaukties vai ietekmēt citas valstis turpinās –

publiski kļuvis zināms par tās apvērsuma plāniem Moldovā, jau noticis prokrievisko aktivistu organizēts protests pret valsts varu. Krievijas pusē joprojām ir Baltkrievijas diktators Lukašenko un Ungārijas premjers Orbans. Google kiberdrošības uzņēmums “Mandiant” savukārt ziņo, ka laikā no 2020. līdz 2022. gadam kiberuzbrukumu skaits NATO valstīs pieaudzis par 300 procentiem, bet Ukrainai – par 250 procentiem. Jau pagājušā gada pirmajos četros mēnešos Ukrainā novērots daudz vairāk kiberuzbrukumu, nekā iepriekšējos astoņos gados kopā. Jāpiebilst, ka arī Latvija jau vairākas reizes ir piedzīvojuši prokrieviski noskaņoto hakeru uzbrukumus, un t.s. Kremļa trolli darbojas sociālajos tīklos.

Intervijā mūsu laikrakstam Ukrainas vēstnieks Oleksandrs Miščenko pastāstīja, ka okupan-

ti uz Krieviju piespiedu kārtā deportējuši aptuveni miljonu ukraiņu, to skaitā arī bērnus. Protams, precīzs deportēto skaits nav zināms.

Stāstot par karu Ukrainā, bieži tiek pieminēti bojā gājušie, ievainotie bērni, arī tas, ka pārciestais atstāj neizdzēšamas traumas psihē. Tomēr šiem bausiem stāstiem ir vēl kāda, mazāk zināmā puse – kas notiek ar deportētajiem bērniem? Ir zināms, ka bērnus nereti vecākiem atņem, uz Krieviju tiek deportēti arī bērni no bāreņu namiem vai tie bērni, kuŗi vecākus zaudējuši karā.

Nesen klajā nācis Jeila universitātes (ASV) humanitāro pētījumu laboratorijas programmas *Conflict Observatory* ziņojums par deportētajiem Ukrainas bērniem. Šī programma, kas tika izveidota pagājušā gada maijā pēc ASV Valsts departamenta ini-

ciatīvas un pēta Krievijas kara noziegumus Ukrainā. Pētījums ir par vismaz 6000 bērniem vecumā no sešiem mēnešiem līdz 17 gadiem, kuŗi tika deportēti uz Krieviju un anektēto Krimu laikā no pagājušā gada februāra līdz šī gada janvārim. Kā iemesls vienmēr tika minēta vai nu bērnu drošība, vai adopcija, un iestādēs, kurās viņi nokļuva, notika bērnu “pāraudzināšana”. Nereti bērni nokļuva nometnēs, bet tikai daļai pēc tam atļāva atgriezties pie vecākiem, jo Ukrainas armija okupētās teritorijas bija atbrīvojuši – tā notika, piemēram, ar bērniem no Čarkivas un Hersonas. Dažās nometnēs, piemēram, Čečenijā, notika arī bērnu militārā apmācība. Bija arī gadījumi, kad vecākiem bija jābrauc pakaļ bērniem cauri okupētajām teritorijām, kuŗās bija liels risks nokļūt filtrācijas nometnēs, no kuŗām

cilvēki pazūd bez pēdām vai var tikt apcietināti. Reizēm pēc bērniem drikstēja braukt tikai mātes.

Simferopoles bērnu namu “Joločka” Krimā tagad dēvē arī par koncentrācijas nometni un žurnālisti, kuŗi to pētījuši, to sauc pat par Osvencimu, jo bērnu dzīves apstākļi bijuši neiedomājami smagi, pat briesmīgi. Ir izdevies pierādīt, ka no Hersonas uz šo bērnu namu ir deportēti 14 bērni bāreņi, bet, cik pavisam Ukrainas bērnu ir nokļuvuši šajā 21. gs. Osvencimā, nav zināms. Krima tika anketēta 2014. gadā un, piemēram, minēta bērnu nama “Darba programma 2021. – 2025. gadam” paredz, ka bērnos jāaudzina patriotisms, viņiem jāmaca, ka Krima atrodas Krievijas dienvidos un ka viņi ir Krievijas pilsoņi, ir daļa no tās. 2020. gadā vairākas audzimate vērās plašsaziņas līdzekļos un stāstīja par cietsirdīgo apiešanos ar bērniem “Joločka”. Viena no viņām Olga Kramnaja, piemēram, pastāstīja, ka viņas aizbilstamais, divus gadus vecs zēns, sver tikai sešus kilogramus, nespēj sēdēt, runāt un pats nespēj arī paēst. Pēc medicīniskām pārbaudēm atklājās, ka bērnam ir distrofija, atūdeņošanās, rachīts un galvaskausa deformācija. Pēc skandāla plašsaziņas līdzekļos, bērnu namā notika Veselības ministrijas un prokuratūras pārbaude, kas nekādus pārkāpumus neatklāja. Arī atkārtotās pārbaudes neko nemainīja, pārbaudītāji “nepamanīja” distrofiskos bērnus. Un uz šo bērnu namu – Osvencimu pagājušajā gadā tika deportēti bāreņi no Hersonas. Kamēr turpinās karš, nav iespējams uzziņāt, kas notiek ar šiem bērniem, tāpat kā nav iespējams palīdzēt daudzajiem tūkstošiem uz Krieviju deportētajiem bērniem.

Tikmēr socioloģiskās aptaujas Krievijā liecina, ka Krievijas iedzīvotāju attieksme pret karu Ukrainā un Krievijas nežēlīgo, prātam neaptveramo cietsirdību okupētajās teritorijās nemainās. Par to liecina arī Levasdas Centra, kuŗš Krievijā pasludināts par “ārvalstu aģentu”, pētījumi. Protams, pilnībā uzticēties nevar nevienai aptaujai, jo bailes un pašapmāns arī šī centra pētījumus vismaz daļēji padara par neprecīziem, bet, apkopojot dažādus pētījumu avotus un ekspertu secinājumus, jāatzīst, ka Krievijas iedzīvotāju kopējā nostāja nemainās: Krievija rikojas pareizi un viņi lepojas ar savu valsti. Tādēļ dažu valstu aicinājumiem uz sarunām ar Krieviju nav nekāda pamata, jo agresorvalsts rīcību tās iedzīvotāji kopumā atbalsta joprojām.

Foto: Kurts Sauters

Šīs publikācijas sagatavotas ar Mediju atbalsta fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība “Laiks-BL”

MAF
Mediju atbalsta fonds

ASINS GADS

MĀRA
LIBEKA

Generālprokuratūras Īpaši pilnvarotū prokuroru nodaļas vadītāja **Evita Šiba** ir uzraugošā prokurore aizvadītā gada 15. martā Valsts drošības dienesta sāktajam kriminālprocesam pēc trim Krimināllikuma pantiem. Tas sāks nē ilgi pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā par noziegumiem pret cilvēci, pret mieru, kā arī kara noziegumiem. Latvijas likumi ļauj uz sākt procesu pēc šiem pantiem arī tad, ja noziegumi nav izdarīti Latvijā vai pret Latviju un tos nav pastrādājuši Latvijas valstspiederīgie. Kur paliek savāktie pierādījumi un vai ar tiem būs gana, lai tiesātu kara noziedzniekus?

Vai Ukrainas kara bēgļi ir atsaucīgi un labprāt izmanto iespēju sniegt liecības par piedzīvotajiem kara noziegumiem?

Pirmie, kuŗus bēgļi satiek, šķērsojot Latvijas Republikas robežu no Krievijas Federācijas puses, ir Latvijas robežsargi. Viņi katru bēgļu informē par iespēju sniegt liecības un izsniedz Valsts drošības dienesta speciālu šim nolūkam sagatavotu informatīvo lapu ukraiņu, krievu, latviešu un angļu valodā. Tur ir norādīts, kā sazināties ar dienestu un pieteikties, ja no Ukrainas atbēgušo cilvēku rīcībā ir, viņuprāt, vērtīga informācija, ko viņi gribētu nodot dienesta izmeklētājam. Šādas informatīvās lapas ar visu nepieciešamo informāciju var saņemt arī bēgļu reģistrācijas centros.

Jāatzīst, ka atsaucība varētu būt lielāka – esmu secinājusi, ka arī citās valstīs ir līdzīga problēma – lielākā daļa Ukrainas kara bēgļu nevēlas liecināt. Viņi baidās, jo daudziem Ukrainā ir palikuši radnieki, ģimenes locekļi... Iespējams, viņi baidās arī tādēļ, ka nav pārliecināti par datu drošību, un pieļauj iespēju, ka kaut kādā veidā kāds, kuŗam tas nav jāzina, varētu uzzināt par viņu sniegto liecību saturu.

Tajā pašā laikā ir valstis, kur izveidotas speciālas interneta vietnes. Tur no Ukrainas aizbēgušais iedzīvotājs var ne tikai pieteikties liecību sniegšanai, bet arī ielādēt uzņemtos video materiālus un fotografijas. Kā stāsta citu valstu kolēģi, diemžēl šīs vietnes tikpat kā netiekot izmantotas. Tāpēc secinu, ka, ja ir vēlme sniegt liecības, tad pietiek tikai ar publicētu tālruņa numuru vai e-pastu, un tam, ka tiek izveidotas speciālas vietnes, nav izšķirošas nozīmes informācijas iegūšanai.

Bet varbūt viņi isti nesaprot, kāda jēga būs no šīm sniegtajām liecībām? Viņi netic, ka tām var būt nozīme.

Manuprāt, pirmo reizi vēsturē ir noticis tas, ka galveno starptautisko noziegumu izmeklēšana sākas laikā, kad karš vēl nav beidzies. Parasti šādas izmeklēšanas tiek uzsāktas pēc notikušā kara vai bruņota konflikta beigām, taču šoreiz ir pavisam citādi. Mums visiem, ne tikai tiem, kas piedalās izmeklēšanā, bet arī jebkuram Latvijas vai citas demokratiskas valsts iedzīvotājam, jau tagad ir skaidrs, kas notiek Ukrainā. Eiropas valstu vidū valda nepiere-

dzēta vienprātība jau pašā kara sākumā rosināt kriminālprocesus, lai saglabātu cilvēku uzfilmētos video vai uzņemtās fotografijas kā pierādījumus pastrādātajiem noziegumiem. Daudzi varbūt brīnās, ko tur saglabāt, jo internets taču ir pilns ar nežēlīgām kara ainām. Tomēr, lai fakts kļūtu par pierādījumu, ir svarīgi to likumā paredzētajā kārtībā iegūt un noteiktā procesuālajā formā nostiprināt. Mēs taču nevaram zināt, no kurienes nāk tie interneta ievietotie materiāli un kā viņi ir izveidoti.

Cik daudz cilvēku ir snieguši liecības?

92 personas, kas nav daudz no tiem vairāk nekā 30 tūkstošiem Ukrainas iedzīvotājiem, kas atbēguši uz Latviju. Tiesa, ne jau visi ir palikuši mūsu valstī – daļa tikai šķērsoja Latviju kā tranzitvalsti.

Bet ar faktiem vien nepietiek. Kā jūs iegūstat pierādījumus?

Lai fakts kļūtu par pierādījumu, informācija, ko sniedz bēgļi, ir likumā noteiktā kārtībā jāiegūst un jānostiprina liecībās. Tātad šis cilvēks ir jānopratinā. To veic Valsts drošības dienesta izmeklētājs vai arī Valsts policijas vai Valsts robežsardzes izmeklētāji no mūsu izmeklēšanas grupas. Valsts drošības dienesta izmeklētājs ir procesa virzītājs. Viņš saņem informāciju no cilvēkiem, kuŗi ieradušies no Ukrainas un vēlas sniegt liecības. Ja šāda persona atrodas, piemēram, kaut kur lauku reģionā, tad ar viņu sazinās dzīvesvietai tuvākais policists, kuŗš ir iekļauts mūsu izmeklēšanas grupā, kurā ir vairāk nekā 20 izmeklētāji no dažādām Latvijas vietām. Šis viņiem ir papildu darbs līdzās ikdienā veicamajiem uzdevumiem. Savukārt, ja kara bēgļi atrodas Rīgā, tad viņu var nopratināt Valsts drošības dienesta izmeklētājs. Izmeklētāji varētu nopratināt daudz vairāk cilvēku un darīt to intensīvāk, bet, lai tas notiktu, ir nepieciešama Ukrainas kara bēgļu vēlēšanās sniegt šīs liecības.

Vai jums jau ir zināmi arī noziegumus pastrādājošo personu uzvārdi?

Mūsu kriminālprocesā neviens liecību sniedzējs šādus uzvārdus nav nosaucis. Ukrainas drošības dienesta izmeklētāji kriminālprocesā ir personas, kas atzītas par aizdomās turētajiem par bruņotu agresiju, ko veic Krievijas Federācija pret Ukrainu.

Citās valstīs ir bijušas liecinieku un cietušo liecības, kuŗās tiek nosaukti konkrētu vainīgo personu uzvārdi.

Kam tiks nodoti savāktie pierādījumi?

Katra valsts apkopo tos pierādījumus, kas ir tās rīcībā. Jau šobrīd notiek informācijas apmaiņa starp valstīm.

Latvijas izmeklētāji analizē un sagrupē savus pierādījumus. Noteikt informācijas apmaiņa ar Starptautisko krimināltiesu. Latvija varētu savus iegūtos pierādījumus nodot kādai citai apvienotās izmeklēšanas grupas valstij, ja tā izmeklētu kādu konkrētu nozieguma epizodi un tai būtu

“Lielākā daļa Ukrainas kara bēgļu nevēlas liecināt”

Foto: Kurts Sauters

“Manuprāt, pirmo reizi vēsturē ir noticis tas, ka galveno starptautisko noziegumu izmeklēšana sākas laikā, kad karš vēl nav beidzies. Parasti šādas izmeklēšanas tiek uzsāktas pēc notikušā kara vai bruņota konflikta beigām, taču šoreiz ir pavisam citādi. Mums visiem, ne tikai tiem, kas piedalās izmeklēšanā, bet arī jebkuram Latvijas vai citas demokratiskas valsts iedzīvotājam, jau tagad ir skaidrs, kas notiek Ukrainā. Eiropas valstu vidū valda nepieredzēta vienprātība jau pašā kara sākumā rosināt kriminālprocesus, lai saglabātu cilvēku uzfilmētos video vai uzņemtās fotografijas kā pierādījumus pastrādātajiem noziegumiem.”

nepieciešami pierādījumi, kuŗi atrastos Latvijā izmeklētājā kriminālprocesā. Mūsu valsts Kriminālprocesa likums neļauj nosūtīt lietu uz tiesu, ja personai nav uzrādīta un izsniegta apsūdzība. Jāatzīst, ka šajā ziņā mums ir sietas rokas, jo nedrīkstam nevienu notiesāt aizmuguriski, neizsniedzot apsūdzību. Tas ir iespējams tikai gadījumā, kad apsūdzētais ir pazudis iztiesāšanas laikā. Kā uzzināju no lietuviešu kolēģiem, Lietuvā par galvenajiem starptautiskajiem noziegumiem var apsūdzēt un notiesāt bez apsūdzētās personas klātbūtnes. Ja Latvija, vācot pierādījumus, konstatēs kādā konkrētā noziegumā vainīgo personu, tad nav šķēršļu nosūtīt šo lietu, piemēram, Lietuvas kolēģiem, lai viņi varētu celt apsūdzību un notiesāt vainīgās personas.

Pirms vairākiem mēnešiem tika ziņots, ka ir izveidota starptautiska izmeklētāju grupa, lai

organizētu faktu vākšanu par kara noziegumiem un to koordinējot Lietuva. Toreiz Latvija tai nebija pievienojusies. Vai patlaban ir kaut kas mainījies?

Jā, Latvija ir pievienojusies apvienotajai izmeklēšanas grupai. Tajā ir sešas Eiropas valstis (Lietuva, Polija, Latvija, Igaunija, Slovākija un Rumānija), kā arī Ukraina, un Starptautiskā krimināltiesā. Katra valsts šajā ziņā ir patstāvīga un tā neietekmē izmeklēšanu citās valstīs. Apvienošanās šādā grupā dod iespēju ērtāk apmainīties ar pierādījumiem. Ja kādai valstij ir kaut kas nepieciešams no Latvijas, mēs varam apmainīties ar informāciju tieši un nepastarpināti. Tā ir apvienotās izmeklēšanas grupas priekšrocība.

Kara noziegumu izmeklēšana ir jauna prakse. Vai valstīm ir vienprātīga izpratne par to, kas tiek uzskatīts par kara noziegumu?

Kara noziegums ir aizliegta kara vešanas noteikumu vai starptautisko humanitāro tiesību pārkāpšana, tai skaitā humanitāro tiesību aizsargātas personas slepkavošana, spīdzināšana vai necilvēcīga izturēšanās pret šādu personu, ķīlnieku sagrābšana, nelikumīga deportācija, pārvietošana, brīvības ierobežošana, pilsetu vai citu objektu neattaisnojama postīšana. Minētais ir Latvijas Krimināllikuma 74. pantā noteiktais kara nozieguma definējums, bet līdzīgas normas ir arī citu valstu krimināllikumos, jo šī norma izriet no Romas Starptautiskās krimināltiesas statūtiem, ko savas valsts Krimināllikumā ir integrējusi Latvija un citas valstis.

Jūs uzraugāt kriminālprocesu, kas ir ierosināts par īstenotajiem kara noziegumiem, noziegumiem pret mieru un cilvēci, bet kāpēc tur nav iekļauts genocīds, kas notiek visu mūsu acu priekšā?

Sākotnēji, kad tika uzsāks kriminālprocess, Valsts drošības dienests saskatīja trīs Krimināllikuma pantu pārkāpumu, par kuŗiem tika uzsākta izmeklēšana. Iespējams, ka situācija ir mainījusies un šobrīd notiekošajā Ukrainā var saskatīt arī genocīda pazīmes – tiešu darbību nolūkā pilnīgi vai daļēji iznīcināt ukraiņu tautu, nogalinot, nodarot viņiem dzīvībai vai veselībai bīstamus miesas bojājumus vai novēdot viņus līdz psihiskai saslimšanai. Tieši radot viņiem tādas dzīves apstākļus, kas pilnīgi vai daļēji šos cilvēkus fiziski iznīcina, kā arī, lietojot līdzekļus, kuŗu mērķis ir novērst bērnu dzimšanu šādā grupā, vai nododot bērnus pie spiedu kārtā no vienas cilvēku grupas otrā. Iespējams, ka kādā no valstu uzsāktajiem kriminālprocesiem varētu tikt noteikta papildus kvalifikācija – genocīds.

Kuŗi ir bijuši nežēlīgākie fakti Latvijā sniegtajās kara cietušo ukraiņu liecībās?

Mani šokēja fakts par kādu ģimeni, kuŗa mēģināja izbraukt no Mariupoles, un, braucot ārā no pilsētas, okupanti uzspriedzināja viņu automašīna. Gāja bojā viņu mazgadīgā meita, bet mātei tika amputētas kājas un tēvs zaudēja roku. Viņi bija zaudējuši samaņu. Par laimi, kaut kādā veidā bija nogādāti slimnīcā un vēlāk, pēc neatliekamās medicīniskās palīdzības sniegšanas, transportēti uz Latviju. Viņi ārstējās Nacionālajā rehabilitācijas centrā “Vaivari” un sniedza liecības Latvijā.

Kāds ir jūsu viedoklis par to, kāds būs šo kara noziegumu izmeklēšanas gala rezultāts?

Kamēr nemainīsies politiskā situācija Krievijā, visticamāk, notiesāt klātienē Krievijas augstākās amatpersonas nebūs iespējams. Tomēr ceru, ka par šiem noziegumiem atbildīgās personas agri vai vēl tiks sauktas pie atbildības, jo saskaņā ar Krimināllikuma 57. pantu personai, kas izdarījusi noziegumu pret cilvēci, noziegumu pret mieru, kara noziegumu vai piedalījusies genocīdā, kriminālatbildības noilgums neiestājas.

MĀRIS
BINDERS**ANDRIS NELSONS****ASV**

13., 14., 15., 20., 21., 22., 28., 29. **aprīlis** Andris Nelsons un *Boston Symphony Orchestra, Symphony Hall, Boston, MA*

24., 25. **aprīlis**, Andris Nelsons un *Boston Symphony Orchestra, Carnegie Hall, New York, NY*

Austrija

1., 2., 3., 4., 5., 7., 8., 9., 10. **aprīlis** Andris Nelsons un *Gewandhausorchester Leipzig, Großes Festspielhaus, Salzburg*

Vācija

2., 3., 9., 10., 16., 17. **marts** Andris Nelsons un *Gewandhausorchester Leipzig, Gewandhaus zu Leipzig*

ANDRIS POGA**Dānija**

30., 31. **marts** Andris Poga un *Aarhus Symphony Orchestra, programmā Pētera Vaska "Musica serena", Musikhuset, Aarhus*

Norvēģija

2. **marts** Andris Poga un *Oslo Philharmonic, Oslo Philharmonic Choir, Konserthus, Oslo*

9. **marts** Andris Poga un *Stavanger Symphony Orchestra, Stavanger Symfonikor, Konserthus, Stavanger*

17. **marts** Andris Poga un *Stavanger Symphony Orchestra, Konserthus, Stavanger*

AINĀRS RUBIĶIS**Austrija**

25., 30. **marts**, 1., 14., 23., 26., 28. **aprīlis** Ainārs Rubiķis diriģē Modesta Musorgska operu "Boriss Godunovs" *Tiroler Landestheater, Innsbruck*

JĀNIS LIEPIŅŠ**Vācija**

1., 3., 5. **marts** Jānis Liepiņš diriģē Džoakino Rosini operu "Seviljas bārdzīnis" *Pfalzbau Ludwigshafen*

8., 12., 15. **marts** Jānis Liepiņš diriģē Džuzepes Verdi operu "Likteņa vara" *Musensaal im Rosengarten*

AIVIS GRETERS**Zviedrija**

22., 29. **aprīlis** Aivis GreTERS diriģē Pola Abrahama opereti "Reiz viesnīcā "Grand Hotel" (*Märchen im Grand Hotel*), *GöteborgsOperan*

KRISTA AUDERE**Dānija**

10. **marts** Krista Audere un *DR Vokalensemble* (programmā Emila Dārziņa "Mēness starus stīgo"), *Trinitatis Kirke, København*

KASPARS PUTNIŅŠ**Zviedrija**

23. **marts** Kaspars Putniņš un *Radiokören, Berwaldhallen, Stockholm*

ALVIS HERMANIS**Itālija**

31. **marts**, 1., 2., 6., 7., 8. **aprīlis** Džuzepes Verdi opera "Divi Foscāri", režisors Alvis Hermanis, kostīmi Kristīne Jurjāne, video Inita Sipunova *Teatro Carlo Felice, Genoa*

MONIKA PORMALE**Šveice**

28., 30., 31. **marts**, 2., 4. **aprīlis** Kristiāna Josta opera "Ceļojums uz cerību" scenogrāfe un kostīmu māksliniece Monika Pormale *Grand-Théâtre, Geneva*

EGILS SILIŅŠ**Japāna**

15., 17., 19., 21. **marts** Egils Siliņš Lindorfā lomā Žaka Ofenbaha operā "Hofmāņa stāsti" *New National Theatre, Tokyo*

6., 9. **aprīlis** Egils Siliņš Hansa Zaksa lomā Riharda Vāgnera operā "Nirnbergas meistardziedoņi", *Tokyo Bunka Kaikan Main Hall*

Vācija

30. **aprīlis**, Egils Siliņš Votāna lomā Riharda Vāgnera operā "Valkīra", *Staatstheater Kassel*

ALEKSEJS ANTOŅENKO**Zviedrija**

20., 24., 30. **marts**, 6. **aprīlis** Aleksejs Antoņenko Hermaņa lomā Pētera Čaikovska operā "Piķa dāma" *Kungliga Operan, Stockholm*

ELĪNA GARANČA**Austrija**

1., 5., 9. **aprīlis**, Elīna Garanča Venus lomā Riharda Vāgnera operā "Tanheizers", diriģents Andris Nelsons, *Großes Festspielhaus, Salzburg*

Meksika

2. **marts** Elīna Garanča un *Orquesta de Bellas Artes, Palacio de Bellas Artes, México*

5. **marts** Elīna Garanča, *Teatro de la Ciudad de Monterrey*

Puertoriko

11. **marts** Elīna Garanča un *Puerto Rico Symphony Orchestra, Centro de Bellas Artes Luis A. Ferré*

INGA KALNA**Šveice**

4., 7., 17. **marts** Inga Kalna Elizabetes lomā Gaetāno Doniceti operā "Roberto Deverē" *Opernhaus Zürich*

MARINA REBEKA**Francija**

21. **marts** Marina Rebeka un *Orchestre de chambre de Paris, Théâtre des Champs-Élysées, Paris*

Itālija

4., 7., 11., 14. **marts** Marina Rebeka Mimi lomā Džakomo Pučīni operā "Bohēma" *Teatro alla Scala, Milano*

16., 20., 23. **aprīlis** Marina Rebeka Normas lomā Vinčenco Bellīni operā "Norma" *Teatro Massimo, Palermo*

ZANDA ŠVĒDE**Vācija**

4., 10., 12. **marts** Zanda Švēde Orlando lomā Georga Fridriha Hendeļa operā "Orlando" *Oper Frankfurt*

MARGARITA VILSONE**Vācija**

11., 12. **marts** Margarita Vilsonē Džuzepes Verdi "Rekviēmā" *Jenaer Philharmonie*

25., 31. **marts**, 2. **aprīlis** Margarita Vilsonē Toskas lomā Džakomo Pučīni operā "Toskā", *Stadttheater Gießen*

LINDA LEIMANE. Šveice. 23. **marts** komponiste Linda Leimane un klarnetiste Anna Gāgane mūzikas un zinātnes projektā "Tinguely Entangled" *Basel Infinity Festival, Tinguely Museum*

Šveice

11., 12. **marts** Margarita Vilsonē Džuzepes Verdi "Rekviēmā" *Tonhalle Zürich*

PĒTERIS VASKS**Austrija**

23. **aprīlis** Pēteris Vasks "The Fruit of Silence" *Neuer Burgsaal, Perchtoldsdorf*

Dānija

30., 31. **marts** Pēteris Vasks "Musica serena" atskaņo *Aarhus Symfoniorkester*, diriģents Andris Poga, *Musikhuset Aarhus*

Itālija

11. **marts** Pēteris Vasks "Concerto" atskaņo *Orchestra giovanile Filarmonici Friulani, Salone del Parlamento, Udine*

12. **marts** Pēteris Vasks "Concerto" atskaņo *Orchestra giovanile Filarmonici Friulani, Sala della società Filarmonica, Trento*

Francija

13., 14. **aprīlis** Pēteris Vasks "Vox amoris" atskaņo *Orchestre de l'Opéra de Rouen Normandie, Chapelle Corneille, Rouen*

14. **aprīlis** Pēteris Vasks "Dona nobis pacem" atskaņo *Orchester-verein Stuttgart, Eglise Saint-Paul, Strasbourg*

Polija

11. **marts** Pēteris Vasks "The Fruit of Silence" atskaņo *Sinfonia Iuventus, Sala Politechniki Warszawskiej*

Somija

2., 3. **marts** Pēteris Vasks "Concerto no. 1" atskaņo *Tampere Filharmonia, Tampere-talo, Iso Sali*

3. **marts** Pēteris Vasks "Concerto no. 2" atskaņo *Sinfonietta Fortis, Johanneksenkirko, Helsinki*

Šveice

7. **aprīlis** Pēteris Vasks "Musica dolorosa" atskaņo *Le Buisson Prospérant, Fraumünster, Zürich*

Ungārija

2. **marts** Pēteris Vasks "Concerto no. 2" atskaņo *Anima Musicae*

Kamarazenekar, Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, Budapest

Vācija

18. **marts** Pēteris Vasks "Vientuļais engelis" atskaņo *Deutsches Symphonie-Orchester Berlin, Philharmonie Berlin*

24. **marts** Pēteris Vasks "Concerto no. 1" atskaņo *Thüringen Philharmonie Gotha-Eisenach, Kulturhaus, Gotha*

5., 14., 22. **aprīlis** Pēteris Vasks "Musica dolorosa", "The Fruit of Silence" atskaņo *Gewandhausorchester Leipzig, Opernhaus, Leipzig*

15. **aprīlis** Pēteris Vasks "Dona nobis pacem" atskaņo *Orchester-verein Stuttgart, Liederhalle, Stuttgart*

Zviedrija

16. **marts** Pēteris Vasks "Concerto no. 2" atskaņo *Svenska Kammarorkestern, Örebro konserthus*

31. **marts** Pēteris Vasks "Concerto no. 2" atskaņo *Musica Vitae, Nygatan 6, Växjö*

ĒRIKS EŠENVALDS**Apvienotā Karaliste**

10. **marts** Ēriks Ešenvalds "Stars" izpilda *Myriad Singers, St Stephen's Church, London*

18. **marts** Ēriks Ešenvalds "O Salutaris Hostia" izpilda *Thames Chamber Choir, St Dunstan & All Saints Church*

ASV

11. **marts** Ēriks Ešenvalds "It is Morning, Senlin Says" (pasaules pirmatskaņojums) izpilda *Choral Arts Ensemble, Christ United Methodist Church, Rochester, MN*

14. **aprīlis** Ēriks Ešenvalds "Trinity Te Deum" izpilda *Münchner Knabenchor, Atlanta Symphony Hall, Atlanta, GA*

Austrālija

14. **marts** Ēriks Ešenvalds "Ancient Prairie" izpilda *The Consort of Melbourne, The Edge, Fed Square Melbourne*

15. **marts** Ēriks Ešenvalds "Stars" izpilda *Adelaide Chamber Singers, St Peter's Cathedral, Adelaide*

20. **marts** Ēriks Ešenvalds "The Morning Mist" atskaņo *Sophia Kirsanova (violin), Rhodri Clarke (piano) Melba Hall, Parkville*

30., 31. **marts**, 1. **aprīlis** Ēriks Ešenvalds "Passion and Resurrection" izpilda *Sydney Philharmonia Choirs, Sydney Philharmonia Concert Hall*

Beļģija

30. **aprīlis** Ēriks Ešenvalds kor-mūzika *Chamber Choir Flanders, AMUZ, Kammenstraat, Antwerpen*

Francija

12. **marts** Ēriks Ešenvalds "Stars" izpilda *Chamber Choir Vibrations, Home Youth And Culture De Pacé*

28. **marts** Ēriks Ešenvalds "My Love Is Like a Red, Red Rose" izpilda *Chœur Sorbonne Université, Amphithéâtre Richelieu de la Sorbonne, Paris*

Irīja

28. **aprīlis** Ēriks Ešenvalds "Only in Sleep" izpilda *Chamber Choir cc FREIA, St. Fin Barre's Cathedral, Cork*

Kanada

11. **marts** Ēriks Ešenvalds kor-mūzika izpilda *The Elmer Iseler Singers, Bell Conservatory of Music, Brunton Auditorium, Sackville, NB*

29. **aprīlis** Ēriks Ešenvalds kor-mūzika izpilda *Orpheus Choir of Toronto, Grace Church on-the-Hill, Toronto, ON*

Nīderlande

26. **aprīlis** Ēriks Ešenvalds "Magnificat", *Beatrixkerk Ede*

Somija

19. **aprīlis** Ēriks Ešenvalds "Passion and Resurrection" izpilda *Oratoriekören i Helsingfors, Helsinki Metropolitan Orchestra, Konstfabriken i Borgå (Turpinājums 9. lpp.)*

(Turpināts no 8. lpp.)

22. aprīlis Ēriks Ešenvalds "Passion and Resurrection" izpilda Oratoriekören i Helsingfors, Helsinki Metropolitan Orchestra, Tempelplatsens kyrka, Helsinki

Taiivāna

23. aprīlis Ēriks Ešenvalds "A Drop in the Ocean" izpilda TSO Chorus, Taipei Zhongshan Hall

Vācija

15. aprīlis Ēriks Ešenvalds kor-mūzika izpilda Junger Kammerchor Berlin, Matthäuskirche am Potsdamer Platz, Berlin

16. aprīlis Ēriks Ešenvalds "O Salutaris Hostia", "Rivers of Light", "He Walks in Beauty", "Only in Sleep", "My Song", "The Heaven's Flock", "Salutation" izpilda Choral-space Festival Chor, Berliner Philharmonie Großer Saal

IVETA APKALNA

Taiivāna

22. marts Iveta Apkalna Weiyung Organ Festival, Pingtung Performing Arts Center Concert Hall

24. marts Iveta Apkalna un Kaohsiung Symphony Orchestra, National Kaohsiung Center for the Arts

26. marts Iveta Apkalna National Kaohsiung Center for the Arts

Vācija

31. marts, 1., 2. aprīlis Iveta Apkalna un Konzerthaus Orchester, Konzerthaus Berlin

4. aprīlis Iveta Apkalna, Schloss Elmau

19. aprīlis Iveta Apkalna, Konzerthaus Dortmund

GEORGIJS OSOKINS

Austrija

25. aprīlis Georgijs Osokins un Gidons Krēmers Bad Schallerbach

Polija

18. marts Georgija Osokina solokonzerts Palmiarnia Miejska w Gliwicach

19. marts Georgija Osokina solokonzerts Pszczyna Castle

Itālija

13. aprīlis Georgijs Osokins un Gidons Krēmers Trento

15. aprīlis Georgijs Osokins un Gidons Krēmers Venice

16. aprīlis Georgijs Osokins un Gidons Krēmers Carpi

17. aprīlis Georgijs Osokins un Gidons Krēmers Milano

19. aprīlis Georgijs Osokins un Gidons Krēmers Pisa

21. aprīlis Georgijs Osokins un Gidons Krēmers Siena

Vācija

23. aprīlis Georgijs Osokins un Gidons Krēmers Weiden

GUNTA ĀBELE

Šveice

18. marts Gunta Ābele un Ensemble "l'Airchet" (arī Jana Ozoliņa, vijole), Kultur-Erlebnispaket Radisson Blu Hotel Reussen, Andermatt

19. marts Gunta Ābele un Ensemble Fiacorda Kirche Aetingen

MAGDALĒNA GEKA

Francija

26. marts Magdalēna Geka un Quatuor Akilone Théâtre de Cornouaille, Quimper

2. aprīlis Magdalēna Geka Le Prieuré, Jaunay - Marigny

BAIBA SKRIDE

Apvienotā Karaliste

3. marts Baiba Skride un BBC

Symphony Orchestra Barbican Hall, London

Polija

17. marts Baiba Skride un Filharmonia Krakowska, Kraków Philharmonic Hall

Vācija

15., 16. aprīlis Baiba Skride un Dresdner Philharmonie, Kulturpalast, Dresden

Taiivāna

28. aprīlis, Baiba Skride un Taipei Symphony Orchestra, National Concert Hall, Taipei

VAK LATVIJA

Vācija

2., 3. aprīlis VAK "Latvija" un Philharmonisches Staatsorchester Hamburg, Elbphilharmonie, Hamburg

LATVIJAS RADIO KORIS

Spānija

21., 22. marts Latvijas Radio koris, diriģents Sigvards Kļava L'Auditori, Barcelona

Vācija

2., 3., 5. marts Latvijas Radio koris NDR Elbphilharmonie Orchester, NDR Vokalensemble, Schola Cantorum Ansgarii, Elbphilharmonie

KSENIJA SIDOROVA

Apvienotā Karaliste

25. marts Ksenija Sidorova St George's Bristol, Bristol

26. marts Ksenija Sidorova, Wigmore Hall, London

Francija

31. marts Ksenija Sidorova Opéra Berlioz, Le Corum, Montpellier

1. aprīlis Ksenija Sidorova Theatre+cinema Scene Nationale, Narbonne

Šveice

23. marts Ksenija Sidorova Stadttheater, Olten

Vācija

22. marts Ksenija Sidorova Burg Namedy, Andernach

ARTA JĒKABSONE

ASV

15. aprīlis Arta Jēkabsons The Jazz Gallery, New York, NY

LAURA POLENCE

Nīderlande

17. marts Laura Polence Treehouse NDSM, Amsterdam

SKY FORGER

Vācija

8. aprīlis Sky Forger Backstage München

TRIMDAS PERSONĪBU PAŠPORTRETI

HUGO KRŪMIŅŠ

Pie maniem pirmajiem literārajiem mēģinājumiem jāpieskaita epigrammas, no kurām dažas tika iespiestas J. Sprinča izdotajā humoristiskajā žurnālā "Skudra". Vienu vēl tagad atceros: "Dārgs ideāls, kad tas ir tāls; kad tuvinās, lēts paliekas; kad sasniegts tiks, kļūs bezvērtīgs."

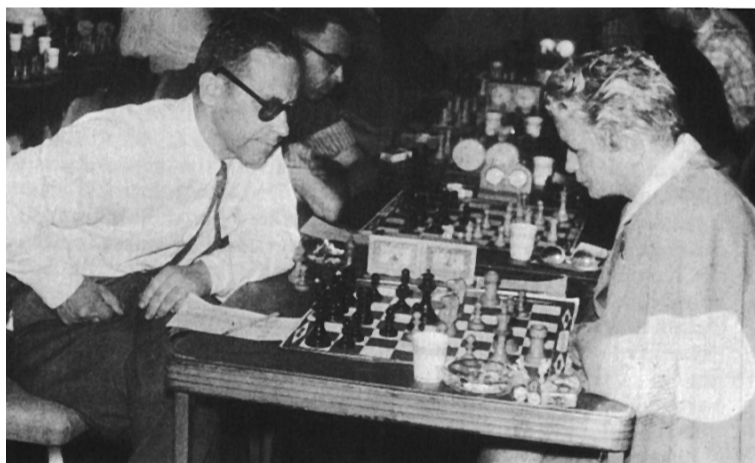
Jau tuvāk savam toreizējam ideālam – kļūt par dzejnieku, kurā pantus iespiež Rīgas izdevumi, tiku pēc pāris gadiem. Diezgan pagaru humoristisku dzejoli "Sestdienas vakars uz laukiem" iespieda Latvijas Vēstnesis, kad par tā literāro redaktoru vēl bija Antons Austrinš. Austrīņa vietā nākot J. Sudrabkalnam, šis pats laikraksts iespieda vairākus manus nopietna rakstura dzejoļus. Vēl vairāk sevi kā dzejnieku sajutos, kad K. Freinbergs savā dzejas žurnālā "Lira" uzņēma manu sonetu "Nakts pilsētā", pagafo mistēriju "Svešā baznīcā", kā arī kādu dzejoli rokrakstā un ģimētni. Šai tirajā dzejas žurnālā reprezentējās vairāk nekā 20 dzejnieku, sākot ar vecmeistariem Raini un Aspaziju un beidzot ar visjaunākajiem A. Baumanu un Ēriku Raisteru. Biju kļuvis kā dzejnieks jau pazīstams un mani aicināja piedalīties rakstnieku vakaros. Sajutos pagodināts, kad vienā šādā vakarā Dailes teātrī uzstājos kopā ar K. Skalbi, A. Brigaderi u. c. Vēlākos gados mana dzejošana apsīka, jo biju pievērsies lugu rakstniecībai. Mans vienīgais dzejoļu krājums saucas "Zemes vējos", un tas iznāca 1951. g. Anglijā.

Liekas, ka pamudinājums – rakstīt lugas – nāca no nejausa gadījuma, pašam iesaistoties teātra spēlēšanā. Būdams Latvijas universitātes med. fakultātes students, kopā ar dažiem draugiem

noorganizēju ceļojošo studentu aktieru truppu. Iestudējām divas komēdijas ungāru rakstnieka Nagi "Ministru prezidentu" un Moljēra "Skapēna nedarbus" un ar tām viesojāmies vairākos lauku centros. Pirmajā komēdijā tēloju nelielo Gunijadi lomu, no kā vēlāk atvasināju savu pseudonimu – Gunispers. Starp trupas aktieriem bija arī dzejnieks J. Grots, ar kurū sadraudzējos, un viņš kļuva biežs viesis mūsu mājās Vitrupes Vecmelbāržos.

Tā kā Vitrupe bija bagāta vēžiem un zivīm, uz turieni bieži izbrauca ridzinieki vilkt lomus. Ne mazumu pārsteigts biju, kad, no upes nākdami, reiz mūsu pagalmā iegriezās Jānis Grins, Jānis Sudrabkalns un Kārlis Students. Nu kopīgi gājām vēžot, jo zināju tās labākās vietas. Vecmelbāržos vēl viesojušies Ēriks Adamsons, Ēriks Raisters, M. Zīverts, Alf. Francis, Aug. Brocis u. c.

Dzīvodams pa vasaru laukos, piedalījies lauku sabiedriskajā dzīvē. Organizēju teātra izrādes un biju reizē režisors, aktieris – vēlāk arī autors, jo bija vajadzīgas skatuviski dzīvas, viegli izrādāmas lugas, bet tādas mūsu teātra repertuārā bija toreiz pagrūti atrast. Tā paša pagasta aktieru vajadzībām sarakstīju "Sāncēnsus", "Ideālo vecmāti" (abas komēdijas vēlāk izrādīja Rīgas Pārdaugavas teātris), "Atstāto līgavu" u. c. Pati pirmo manu lugu bij 4 cēl. komēdija "Saulas jubileja", un tā, varbūt vēl tagad glabājas bij. Nacionālā teātra arhīvos (ja tādi ir). Pirmās grāmatās iznākušas lugas bija komēdijas "Jaunais agronomis" un "Priekšzīmīga saimniecība". Tās iznāca ar K. Gunispera vārdu un piedzivoja daudz izrāžu. Jau plašāku ievēribu gūst mana komēdija

Hugo Krūmiņš pie šaha galda, spēlējot ar ASV sieviešu meistarieni Sonju Grafu

trīs cēlienos "Vecpuiši", ko Nacionālā teātra rež. A. Mierlauka iestudējumā izrāda Ceļojošais teātris. Pēc tam seko vesela rinda komēdiju, tautas lugu un viena drama ("Melancholiskais valsis"). Vislielāko izrāžu skaitu (ap 400) piedzīvo "Priekšzīmīgā saimniecība", tai seko "Sāncēnsi", "Vecpuiši", "Silzemnieki", "Modernais lauksaimnieks" un citas. Esmu sarakstījis ap 25 lugas, no tām manuskriptā (Latvijā) palikušas komēdijas "Dziedoša māja", "Ziedošais ceļš" un fantastiska spēle "Daināra". Vācijas nometņu laikā uzrakstu pāris ludiņas skolēnu izrādēm un dramatisku spēli no senlatviešu dzīves "Brīvie ļaudis". Amerikā top dziesmu spēle "Nakts pirmskāzām", un komēdija "Maestro no Rucavas", kas ALA lugu sacensībā saņem godalgu.

Manu interešu lokā zināmu vietu ieņēmu arī glezniecībā resp. zīmēšanā. Apmeklēdams L. Bērziņa ģimnaziju Limbažos, izcēlos kā labs zīmētājs. Kad ģimnazija dzejnieka Friča Bārdas bērēs noliek vainagu uz

kapa, mans uzdevums uz vainaga lentām uzzīmēt dzejnieka paša vārdus: "Tev par galvu jaunās zvaigznes, jauna rīta blāzma sejā". Biju iemanījies no maza fotouzņēmuma pārzīmēt liela apmēra ģimētnes, kuras ielogotās varēja pakārt goda vietā pie sienas. Tā pēc dir. L. Bērziņa lūguma top viņa svaiņa mācītāja Smidčena ģimētnes, un karadienesta laikā no kāda grupas uzņēmuma "izceļu" pulka komandieri. Arī studiju laikā nevēlos zīmēšanai atnest ar roku.

Taču mēģinājums iestāties Latvijas mākslas akadēmijā neizdodas. Konkursa dēļ priekšroka tiek dota privātu studiju audzēkņiem, kāds es nebiju. Vēlāk kādu laiku mācos Latv. kultūras veicināšanas b-bas zīmēšanas studijā, kur par skolotājiem darbojas K. Miesnieks, J. Dombrovskis, J. Jaunsudrabiņš, I. Zeberinš u. c. Izvēlos I. Zeberina klasi un vingrinus grafikā un kokgriešanā. Šī mākslas nozare prasa ne tikai spējas, bet arī lielu pacietību, kādas man toreiz nebija.

Savu redzamāko panākumu kontā varu ieskaitīt divus vāka zīmējumus: vienīgajam sporta kalendāram, kas savā laikā iznāca Latvijā, un kāda jauna apdāvināta dzejnieka pirmajam dzejoļu krājumam, bez tam Latvijas Vēstnesī tika iespiestas pāris ģimētnes un dažas karikatūras. Tas viss.

Humora pēc varu pieminēt vēl kādu mākslas nozari, kurā esmu "pamēģinājies". Esmu dziedājis ne tikai kori, bet pāris gadījumos uzstājos kā kupletists (duetā), bez tam sacerējis melodijas dažām savām dziesmām, kas iestarpinātas pāris manās komēdijās.

Par savu vaļās brīžu nodarbi pirmā kārtā uzskatu šaha spēli. Mana sieva, kas publicējusi vairākus dzejoļus ar Martas Vitrupes vārdu, bija Latvijas dāmu šaha meistariene, un šo spēli prot arī pārējie ģimenes locekļi.

Esmu dzimis 1901. gada 5. janvārī Vitrupes Vecmelbāržos. Pēc vietējās pagastskolas, tirdzniecības skolas un L. Bērziņa ģimnazijas Limbažos seko Latvijas universitāte. Bojātas veselības un daļēji citu interešu dēļ izstājos no medicīnas fakultātes 3. kursa un pievēros lugu rakstniecībai. Vēlāk iegūstu tautskolotāja tiesības un strādāju par skolotāju Tukumā, Oleros un Vitrupē. Vācijas nometņu laikā esmu tautskolas pārzinis un literatūras un zīmēšanas skolotājs latv. ģimnazijā Huzumā. Amerikā ieceļoju 1951. gadā. Jau 12 gadus strādāju kā mašīnoperātors putekļainā, dažkārt nēģeriski melnā darbā un priecājos, jo – pensijas laiks vairs nav tālu...

No grāmatas "Pašportreti", sastādījis Teodors Zeltnišs. Grāmatu Draugs, 1965.

INESE
KLESTROVA

Leonīda Āriņa izvēles

Īsi pirms valsts svētkiem – 12. novembrī – Tukuma Mākslas muzejā tika atklāta izstāde “Leonīds Āriņš. Izvēle”, kuŗas galvenie jautājumi, lai gan centrējas ap vairāk nekā 70 gadus seniem notikumiem, nav zaudējuši nozīmi arī šodien. Tie ir par sabiedrības kopējām izvēlēm, kā arī katra individuālo izvēli un principiem. Par to, cik mēs esam gatavi maksāt par savām izvēlēm gan miera, gan pārmaiņu laikos.

Izstāde veltīta Valsts Tukuma Mākslas muzeja (tagad – Tukuma muzeja) dibinātāja un pirmā direktora Leonīda Āriņa (1907 –

1991) ieguldījumam izcilas mākslas kolekcijas saglabāšanā padomju periodā, vienlaikus atklājot pretrunīgos procesus Latvijas mākslas dzīvē un muzeju darbībā 20. gadsimta vidū t.s. otrās sovietizācijas periodā (1945–1953).

Leonīds Āriņš bija izveidojis kolekciju ar izciliem mākslas darbiem, bet tie bija radīti pirmspadomju laikā. Pēc Otrā pasaules kara tēlotājmākslā tika uzsvērtā prasība atspoguļot revolucionārās tēmas un sociālistiskās celtniecības procesus. Valsts Tukuma mākslas muzeju vērtēja vairākos komisijas (1950–1953), vērtējot

krājuma atbilstību padomju ideoloģiskajiem uzstādījumiem. Lai gan to viedokļi bija atšķirīgi un mainījās nevēlamo un vēlamo darbu saraksti, visas komisijas bija vienprātīgas, ka šajā muzejā ir pārāk daudz tā saukto formālistu un arī emigrantu darbi, tāpēc krājumu nepieciešams papildināt ar sociālistiskā reālisma darbiem no centralizētajiem fondiem.

Piemēram, 1952. gada 30. augustā iznīcināmo darbu sarakstā uzskaitīti 35 darbi kā mazvērtīgi un politiski kaitīgi un iznīcināmi. To vidū bija Anša Cepures un Jēkaba Kazāka glezņas, kuŗu kompozīcijā iekļautais sarkanbaltsarkanais “buržuāziskās Latvijas” karogs, komisijas ieskatā pauda “padomju cilvēkam naidīgu saturu”.

Cita komisija 1953. gada 1. jūnija aktā atzina: “Muzejam nav tālākas izaugsmes perspektīvas. Sakarā ar to komisija uzskata, ka mērķtiecīgāk būtu muzeju pārcelt uz kādu lielāku LPSR pilsētu kā Tukums – Daugavpili [...]”.

Pateicoties muzeja direktora Leonīda Āriņa apdomīgajai un lēnprātīgajai rīcībai, novilcinot rīkojumu izpildi, kolekcijas pa-

matkodols un arī mākslas muzejs Tukumā ir saglabāts.

Lai apjaustu viņa domu un viņa izvēļu grūtumu, izstādē ir pretstatītas divas saturiskās līnijas – Latvijas modernistu un padomju mākslas vadošo autoru domāšanas veids un mākslinieciskie paņēmieni. Pirmā ietver darbus, kuri iekļuva nevēlamo un iznīcināmo priekšmetu sarakstā, bet Leonīda Āriņa pretestības dēļ netika iznīcināti. Nereti to saturā un mākslinieciskā izpildījuma ziņā nebija nekā padomju ideoloģijai klaji naidīga, bet autora biogrāfija nebija “pareiza” – mākslinieks bija mobilizēts leģionā, devies emigrācijā, paudis pretpadomiskus uzskatus.

Starp iznīcināšanai paredzēto darbu autoriem redzami tādi šobrīd jau mākslas klasiķu slavu ieguvuši vārdi kā Kārlis Miesnieks, Jēkabs Kazaks, Elza Druja-Foršū, Ansis Cepure, Leonīds Āriņš, Jēkabs Strazdiņš, Jūlijs Viļumainis, Francisks Varoslavāns, Georgs Šenbergis un citi. Savukārt, nodotāšanai specfondos Latvijas PSR Latviešu un krievu mākslas muzejā paredzēti lielākoties to izcilo Latvijas mākslinieku darbi, kas bija devušies emigrācijā – Ludolfs Liberts, Valdemārs Tone, Kārlis Neilis, Jānis Tīdemanis, Anšlavs Eglītis, Niklāvs Strunke u.c. Pateicoties Āriņa nostājai, neviens darbs netika ne iznīcināts, ne nosūtīts uz specfondiem, bet pilnā sastāvā saglabāts līdz mūsdienām. Tas viņam maksāja amatu – aiziešanu no paša veidotā muzeja, sava sirds darba atstāšanu. Tomēr arī viņa vietā atsūtītā jaunā direktore Auguste Kapmane minētos darbus atstāja neskartus – būtu grūti iedomāties šodienas Tukuma muzeja kolekciju, piemēram, bez Valdemāra Tones “Annas” un Jāņa Tīdemaņa “Karnevāla”. Tāpat unikāla liecība par laikmeta notikumiem ir saglabātais nelielais Jēkaba Kazāka darbs “Mets gleznai”, kam bija jāpazūd dēļ sarkanbaltsarkanā

karoga. Mākslinieks šo metu gleznoja savai lielajai gleznai “Kaŗā”, kas nokļuva Valsts Tēlotājas mākslas muzeja kolekcijā. Diemžēl Rīgas muzeju fondu tīrīšanas laikā komisija atzina, ka darbs iznīcināms, un tas arī tika izdarīts. Līdz ar to Tukuma muzejā esošais uzmetums akvareli palika vienīgā taustāmā liecība par Jēkaba Kazāka pēdējo gleznu.

Izstādes otra līnija saistīta ar 1950. gadā no centralizētajiem Ļeņingradas un Maskavas mākslas darbu valsts iepirkuma fondiem muzejā iekļudinātajiem krievu padomju mākslas darbiem, kas piešķirti muzejam obligātā kārtā. Arī ar LPSR Mākslas lietu pārvaldes piešķirtajiem 24 latviešu mākslinieku darbiem, kuŗu tematika bija padomju dzīve un darbs – gleznas, grafikas un skulptūras. 1950. gados muzeju izstāžu zālēs padomju mākslas parādes bija obligāta sastāvdaļa. Laikmeta ainā palīdz iestāties arī ieraksti viesu grāmatā, kuŗos lasām, ka “vēlams, lai līdz ar 19. gadsimta beigu un [svītrots] perioda mākslinieku glezniecību, būtu mūsdienai mākslinieku glezniecība, kas ataino mūsu šībrīža padomju dzīvi. Lai apmeklētājs varētu izsecināt, cik ļoti uz priekšu aizgājuši mūsu padomju mākslinieki.”

Izstādes pamatā ir skatījums caur Leonīda Āriņa izdarīto izvēļu prizmu. Viņam veltītā mazā ekspozīcija parāda to, cik neordinārs viņš bija savā domāšanā un māksliniecisko paņēmienu pielietojumā. Mēs varam mēģināt iztēloties, cik viegla vai grūta bija viņa izvēle, kā tā ietekmēja viņu pašu un arī viņa ģimeni. Atbrīvošana no darba muzejā, izslēgšana no Latvijas PSR Mākslinieku savienības, izstumšana no izstāžu darbības – bija maksa par nepadošanos.

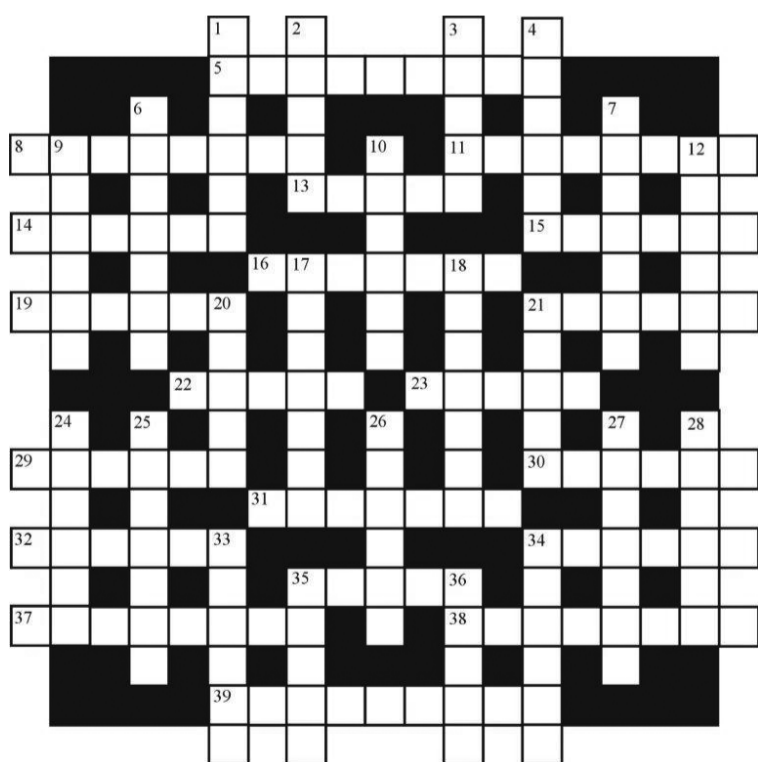
Izstāde atvērta līdz 2023. gada 9. aprīlim

//Foto: Kristiāna Spriesle

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

Horizontāli: 5. Epidēmiska slimība, kas aptver kādas valsts vai valstu grupas iedzīvotājus. 8. Tauriņziežu dzimtas krūms, neliels koks. 11. Sena laukuma mērvienība (apmēram 0,4 hektāri). 13. Somu pirts. 14. Bulta. 15. Rupja krāsotāju ota. 16. Abscess. 19. Tauvas mastu, tiltu no-

stiprināšanai. 21. Baznīcas noteikumi un dogmas. 22. Zodiaka zvaigznājs. 23. Laukums tenisa spēlei. 29. Precīzs oriģināla noraksts. 30. Sastiprinājuma elementi. 31. Grīšļu dzimtas augi. 32. Bikla, nedroša. 34. Kreveles. 35. Indīga čūska. 37. Pilsēta Vidzemē. 38. Plēvspārņu kārtas ku-

kaiņi. 39. Atbilstoši labas games principiem.

Vertikāli: 1. Ūdens gars Vēdu mitoloģijā. 2. Kaŗokādas apavi. 3. Lapu koks. 4. Signālierīces. 6. No maltiem produktiem gatavots ēdiens. 7. Skatlogs. 9. Sekrēts. 10. Atdalāms talons. 12. Miecviela. 17. Akcents. 18. Iniciatīva. 20. Ziedkopa. 21. Ikviens. 24. Kālija karbonāta tehniskais nosaukums. 25. Debespuse. 26. Īris. 27. Viegla, augiem apaudzētas būves. 28. Zemes bite. 33. Brilles. 34. Mugurkaula deformācija. 35. Slimība. 36. Neliels krustziežu dzimtas lakstaugs.

Krustvārdu mīklas Nr. 7 atrisinājums.

Horizontāli: 6. Pulss. 7. Kapeņri. 8. Pārmit. 10. Rente. 11. Brūklene. 12. Kaklauts. 13. Paltusi. 16. Rasene. 19. Tauste. 22. Stupors. 23. Kaltes. 24. Astore. 25. Stators. 26. Saites. 28. Asakas. 30. Sasists. 35. Stadions. 37. Neļaiņa. 38. Tauti. 39. Airene. 40. Kulons. 41. Raiba.

Vertikāli: 1. Sapals. 2. Spireja. 3. Klāni. 4. Aspekts. 5. Kamols. 7. Krūkas. 9. Trusis. 14. Launags. 15. Urologs. 17. Amata. 18. Nieze. 20. Apses. 21. Terma. 27. Istaba. 29. Krupis. 31. Austere. 32. Tunikas. 33. Nieres. 34. Patoss. 36. Ausis.

IN MEMORIAM

Viestura ordeņa virsnieks EGONS GOLDŠMIDTS Mūžībā

2.10.1926. – 6.02.2023.

2023. gada 6. februārī Mūžībā devies Latvijas virsnieku apvienības (LVA) biedrs, augstākais ASV armijas civilierēdnis (ASV šī pakāpe pielīdzināma pulkvedim) Egons Goldšmidts. Dzimis 1926. gada 2. oktobrī Rīgā. Otrā pasaules kara laikā dienējis armijā, Gaisa spēkos. ASV armijā pildījis dienestu no 1945. gada līdz 1982. gadam. Piedalījies karā Korejā. Kopš 1991. gada Egons Goldšmidts bija Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijas (AM) brīvprātīgais darbinieks bez atalgojuma. Ieguldījis savu milzīgo pieredzi, zināšanas un prasmi Latvijas Nacionālo bruņoto spēku (NBS) un Aizsardzības ministrijas struktūru izveidošanā un nostiprināšanā, īpaši – materiāli tehniskās apgādes un nodrošinājuma jomā. Lasījis lekcijas, vadījis seminārus Ze-

nāsuma jomas dokumentus, instrukcijas, lietošanas standartus, kodēšanas tabulas un apzīmējumu sistēmas; nodevis to visu attiecīgās kompetences AM un NBS amatpersonām ar skaidrojumiem, piezīmēm un ieteikumiem secīgai piemērošanai, ieviešanai un lietošanai. LVA biedrs kopš 2002. gada 10. jūlija. Aktīvi sazinājies ar Apvienības vadību; ciemojoties Latvijā, vienmēr ieradies Apvienības virsnieku mītnē un pārrunājis aktuālās problēmas. E. Goldšmidts bija aktīvs sabiedrisks darbinieks: Daugavas Vanagu mūža biedrs, ASV armijas asociācijas biedrs, daudzu ar armijas apgādi saistītu apvienību Goda biedrs, kā arī

nāsuma jomas dokumentus, instrukcijas, lietošanas standartus, kodēšanas tabulas un apzīmējumu sistēmas; nodevis to visu attiecīgās kompetences AM un NBS amatpersonām ar skaidrojumiem, piezīmēm un ieteikumiem secīgai piemērošanai, ieviešanai un lietošanai. LVA biedrs kopš 2002. gada 10. jūlija. Aktīvi sazinājies ar Apvienības vadību; ciemojoties Latvijā, vienmēr ieradies Apvienības virsnieku mītnē un pārrunājis aktuālās problēmas. E. Goldšmidts bija aktīvs sabiedrisks darbinieks: Daugavas Vanagu mūža biedrs, ASV armijas asociācijas biedrs, daudzu ar armijas apgādi saistītu apvienību Goda biedrs, kā arī

ASV armijas veterānu asociācijas loceklis, Latvijas Ordeņu brālības biedrs. Egons Goldšmidts apbalvots ar AM Goda zīmi, AM Piemiņas medaļu *Sekmējot Latvijas dalību NATO*; Korejas kaujas medaļu ar divām zvaigznēm, ANO medaļu, Vācijas okupācijas medaļu ND ASV, Korejas Prezidenta medaļu, ASV Aizsardzības bruņojuma medaļu, ASV armijas Uzticības apbalvojumu. Viņa apbalvojumu klāstā ir arī NBS Mācību vadības pavēlniecības *Goda zīme*, Jubilejas medaļa LVA 90 / 1922-2012, LVA simtgades Piemiņas zīme nr.027.

LVA virsnieki izsaka dziļu līdzjutību Egona Goldšmidta dēlam, tuviniekiem, draugiem un līdzgaitniekiem. Mieru Egona dvēselei un gaišu Aizsaulē ceļu!

Kapteine (atv.) Sarma Line

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 eiro
par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas
publicēšanas biežumu:

- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSĻUDINĀJUMIEM:
● 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
- SĒRU ĻUDINĀJUMS:
● NB! 60 eiro

Pasta adrese:

Gertrūdes iela 27

Rīga, LV - 1011

Tālrunis + 371 67326761

Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:

Pirmdien – 9-17

Otrdien – 9-17

Piektdien – 9-13

MAIJA LAIVIŅA 1933 – 2023

Maijas Laiviņas dzīvi var salīdzināt ar krāšņu dārzu. Maija bijusi skolotāja, audzinātāja, gaidu vadītāja, redaktore, autore, kultūras kopēja, latvietības saudzētāja un mīļa māmulīņa.

Maijas dzīves gaitas sākās neatkarīgās Latvijas galvaspilsētā Rīgā 1933. gada maijā. Viņas tēvs, inženiers Arvīds Eikstrēms bija Latvijas brīvības cīņu kareivis, māte Marianna Eikstrēma (dz. Zeire) – skolotāja Raiņa ģimnazijā. Vienu gadu vēlāk piedzima brālis Alvis. Ģimene pārdzīvoja gan komunistu, gan nacistu okupāciju, un Otrā pasaules kara beigās Eikstrēmu ģimene tika evakuēta uz Vācijas dienvidaustrumiem. Krievu armijai tuvojoties, ģimene bēga uz Vakariem. Maija spilgti atceras savu 12. dzimšanas dienu, 1945. gada 8. maiju, kad nacistiskā Vācija kapitulēja sabiedrotajiem spēkiem.

Eikstrēmu ģimene atrada patvērumu Augsburgas pārvietoto personu nometnē, kur tā iesaistījās sabiedriskajā dzīvē. Maija un Alvis atsāka mācības jaundibinātajā Ausekļa skolā un darbojās plaukstošajā latviešu skautu un gaidu kustībā. Tā kā atgriešanās okupētajā dzimtenē nebija iespējama, tēvs sazinājās ar saviem radniekiem Amerikā. Maija savu 16. dzimšanas dienu svinēja 1949. gada 8. maijā uz armijas transportkuģa *General Willard A. Holbrook*, ceļā uz Ņujorku. Pirmie iespaidi par līdz šim neredzēto brīnumaino Ameriku Maijai radās slavenās *Ellis Island* imigrācijas stacijā.

Jaunajā dzīvē Ņujorkas lielpilsētā iekļauties palīdzēja Zadeiku ģimene, kas mīļi gādāja par Eikstrēmu ģimenes labklājību. Ņujorkā Eikstrēmi satikās ar citiem latviešiem. Alfrēds un Zigrīda Gaujenieki dibināja latviešu skau-

tu un gaidu vienības, un Maija bija pati pirmā gaida, kas pieteicās Zilā kalna 4. vienībā. Studējot Ņujorkas pilsētas universitātē, Maija turpināja piedalīties sabiedriskā dzīvē. Kādā ballītē Maijas brālis Alvis viņu iepazīstināja ar korporācijas *Fraternitas Vesthariana* biedru Uldi Laiviņu. Pēc laika Maija un Uldis salaulājās un apmetās uz dzīvi Longailendas salā, Ņujorkas austrumu priekšpilsētā. Ģimenē piedzima trīs bērni – meita Taina un dēli Reinis un Roberts.

Maija kopā ar Viju Manguli uzņēmās vadīt gaidas. Maija dziedāja arī slavenajā Baloža korī. Aizritējušā gadsimta 60. gados Laiviņu ģimene pārcēlās uz Ņudžersijas pavalsti. Maija turpināja darbu bērnu audzināšanā un gaidu kustībā, aktīvi piedaloties Ņujorkas ev. lut. draudzes dzīvē Jonkeros un uzņemoties mācīt vēsturi un ģeogrāfiju Ņuarkas latviešu pamatskolā. Laulībai 70. gados izirstot, Maija ar māti Mariannu un bērniem pārcēlās uz Fanvudu, Ņudžersijā. Maija strādāja *AT&T Bell* laboratorijā. Brīvajā laikā viņa piedalījās latviešu sabiedrības dzīvē, vedot bērnus uz skolām, skautu un gaidu nometnēm, tautas deju un teātra mēģinājumiem, un dziesmu svētkos viņa pati dziedāja Ņujorkas latviešu korī Andreja Jansona vadībā.

Nākamie gadi bija rosīgi. Maija apmācīja gaidas, izdeva guntīņu rotaļu grāmatu un uzrakstīja rokasgrāmatu, kas labi noderēja jauno gaidu vadītāju sagatavošanas kursos. Viņas darbs ar latviešu gaidām pavēra tām ceļu uz lielajām nometnēm Amerikā, Kanadā, Austrālijā. Vācijā viņa atbalstīja radnieci Dainu Gobiņu, kura dibināja jaunu latviešu gaidu pulciņu.

Maijai drīz bija jāpārdzīvo divas traģēdijas. Daina Gobiņa gāja bojā autokatastrofā. Maijas dēls Reinis mira traģiskā nāvē 1984. gadā.

Maija atjaunoja sakarus ar radniekiem un tuviniekiem Latvijā un apciemoja Rīgu. Viņa deva pabalstu savas māsiņas dēlam augstskolas mācībām Latvijā. Viņš tagad ir veiksmīgs advokāts Rīgā. Mājās viņa atbalstīja dažādus pasākumus – latviešu vidusskolu Bronksā, Pensilvānijas Beverīnas skolu, Minsteres ģimnaziju Vācijā un Tautas augstskolu Abrene Francijā. Maija jau no paša sākumā piedalījās 3x3 kustībā, nevaicējoties no jebkāda darba – saimniekoja virtuvē, tīrīja mītnes, vadīja ievirzes, rediģēja nometnes avīzi, un dažus gadus Katskiļos viņa pat vadīja 3x3 nometni. Maija spilgti atceras svinības Katskiļos 3x3 nometnē, kad 1991. gada augustā pasludināja Latvijas neatkarības atjaunošanu. Ne mazāks prieks un pārsteigums bija, uzzinot, ka 1993. gadā viņas māsiņas Ainas vīru Gunti Ulmani ievēlēja par Latvijas Valsts prezidentu.

Aizgājusi pensijā, Maija pieteicās darbā laikraksta *Laiks* redakcijā Bruklinā. Viņa lasīja korektūras un pati daudz rakstīja. Viņa piedalījās ALAs kongresos, dar-

bojās Daugavas Vanagu apvienībā un Ņujorkas ev. lut. draudzē. Maiju Laiviņu atkārtoti ievēlēja draudzes Ņudžersijas novada valdē. Viņa darbojās komitejā, kas meklēja īpašumu baznīcai Ņudžersijā, un rosīgi piedalījās Ņudžersijas novada dāmu komitejā.

Maija sastādīja un izdeva jaunas Tēvzemes mācības, Latvijas vēstures un ģeogrāfijas grāmatas latviešu skolām ārpus Latvijas. Viņa rūpējās par latviešu bērniem visā pasaulē, cenšoties nogādāt viņiem savas mācību grāmatas. Maija cītīgi atbalstīja bērnus Latvijā, īpaši daudz bērnu un trūcīgās ģimenes, un ziedoja latviešu bērniem Sibīrijā, lai sagādātu iespēju apciemot Latviju. Maija Laiviņa saņēma latviešu Gaidu kustības augstāko apbalvojumu – Dzintara saktu, latviešu Skautu kustība viņu apbalvoja ar Saulītes zīmi. Maijai piešķirti ALAs atzinības raksti un Latvijas Republikas Izglītības ministrijas Atzinības raksts.

2012. gadā nomira otrs dēls, Roberts. Maijas stiprā ticība un ģimenes atbalsts un mīlestība palīdzēja izturēt arī šo traģēdiju.

Maija mīlēja darināt rokdarbus un tikties ar Ņudžersijas latviešu rokdarbniecēm. Pēc iespējas viņa apmeklēja latviešu skolas un gaidu/skautu sarakojumus. Pēdējos gados viņa turpināja iemīļoto ceļošanu, ciemojoties Latvijā, Austrālijā, Kanadas rietumu kalnos un Aļaskas, Ņumeksikas un Virdžīnijas pavalstīs.

Atvadoties no ģimenes, Dieva mierā Maija no mums šķīrās 2023. gada 21. janvārī. Par viņu sēro meita, brālis ar sievu, un viņu meitas ar ģimenēm.

Un dvēsele lai vienmēr augšup tiecas

Pie Visuvarēnā, kas visu zin un redz...

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Redaktore: Ligita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija:
Gertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011
(Darba laiks P,O: 9-17, Pk: 9-13)
Tāl. (redakcijā) +371 67326761,
+371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

ABONEMENTA MAKSA:

Brīvās Latvijas digitālo versiju

varat pasūtīt tāpat kā līdz šim.

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

To varat izdarīt caur *Brīvās Latvijas* mājaslapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-interneta>.

Izdrukājot iespējama krāsaina versija.

Tiem *Brīvās Latvijas* lasītājiem, kuŗi tomēr vēlas lasīt avīzi drukātā versijā, piedāvājam pasūtīt Amerikas latviešu avīzi *Laiks* – tie paši 48 numuri gadā, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās pašas, kas kopš 2001. gada bijušas kopīgas abām avīzēm.

Iespēja saņemt *Laiku* pa gaisa pastu no ASV.

- par 6 mēn. – EUR 186
- pa parasto pastu no Latvijas – 6 mēn. EUR 86

Dāvanā *Laika* Mākslas kalendārs 2021!

Samaksa: naudu ieskaitot SIA VESTAL-K kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X,
nr.: LV80UNLA0050016243516,
ar piezīmi BL

un norādot vārdu, uzvārdu un adresi.
Latviešu organizāciju un **privāto sludinājumu** maksā EUR 6,- par 10 mm augstu vienslejiģā platumā aizņemtu telpu. **Sēru sludinājumi** (10,6 cm x 7 cm) EUR 60,-

Komerčiālie sludinājumi EUR 12 par 1 slejas cm.
Atlaides atkārtotām reklāmām.

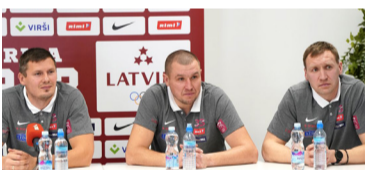
Ar autora vārdu, iniciāļiem vai segvārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijas minēto faktu precizitāti atbild autors.

Lūdzam ziedojumus iemaksāt:
Biedrības Laiks-BL kontā –
SEB Banka,
nr.:LV60UNLA0050018705154

SPORTS SPORTS SPORTS

LATVIJA ATSAUC DALĪBU
FIBA PROGRAMMĀS

Baltijas valstu, Ziemeļvalstu un Polijas basketbola jumborganizāciju vadītāji kopīgā paziņojumā Starptautiskajai Basketbola federācijai (FIBA), FIBA Eiropas nodaļai ("FIBA Europe") un biedriem atkārtoti apliecinājuši negatīvo nostāju pret agresorvalstu Krievijas un Baltkrievijas amatpersonu, spēlētāju un pārstāvju līdzdalību starptautiskās basketbola kopienas pasākumos un pārvaldībā. Atgādinot, ka joprojām nav saņemta FIBA atbilde uz šīs vēstules parakstītāju iepriekš pausto viedokli, FIBA un "FIBA Europe" tiek informētas, ka minētās deviņas valstis izstājas no līdzdalības programmā "FIBA Wilead" un neizvirzīs dalībniekus citām FIBA programmām, kamēr tajās piedalīsies Krievijas un Baltkrievijas pārstāvji. Tāpat minētās nacionālās basketbola organizācijas apsvērs iespēju atsaukt savus pārstāvjus no visām FIBA komisijām, struktūrām un programmām.

LATVIJAS 3x3 BASKETBOLISTI NEREDZ IESPĒJU
PIEDALĪTIES OS KOPĀ AR
AGRESORVALSTU
PĀRSTĀVJIEM

3x3 basketbola komandas "Rīga" spēlētāji Agnis Čavars (no kreisās), Edgars Krūmiņš un Artūrs Strēlnieks // Foto: Paula Čurkste/LETA

Olimpiskie čempioni 3x3 basketbolā nepiedalīsies Parīzes olimpiskajās spēlēs, ja tajās startēs agresorvalstu Krievijas un Baltkrievijas sportisti. Starptautiskā Olimpiskā komiteja (SOK) janvārī paziņoja, ka aicina pētit veidus, kā Krievijas un Baltkrievijas sportistiem atgriezties starptautisko sacensību aprīti. Šo paziņojumu nosodīja ne tikai Ukrainas prezidents Volodimirs Zelenskis un citas amatpersonas, bet arī vairākas sporta federācijas.

Latvijas Olimpiskā komiteja (LOK), atbildot uz SOK aicinājumu, paziņoja, ka tās nostāja bija, ir un būs nemainīga un principiāla – kamēr notiek karš Ukrainā, Krievijas un Baltkrievijas sportistu dalība olimpiskajās spēlēs zem jebkāda karoga ir nepieļaujama. "Mēs pārstāvam Latvijas valsti un sporta sabiedrību, kurai ir vienots viedoklis."

RASTORGUJEVS IZCĪNA
PIEKTO VIETU PASAULES
ČEMPIONĀTA SACENSĪBĀS
AR KOPĒJU STARTU

Latvijas biatlonists Andrejs Rastorgujevs svētdien Oberhofā izcīnīja augsto piekto vietu pasaulē.

15 kilometru distancē ar kopēju startu. Par čempionu tika kronēts Zviedrijas biatlonists Sebastians Sāmuēlsons, kurš šava neklūdi, finišēdams 36 minūtēs un 42,8 sekundēs. Pēdējā aplī cīņā par savu sesto zelta medaļu šajā čempionātā zaudēja norvēģis Jūhanness Tīngness Bē, kurš mēroja trīs soda aplis un čempionam zaudēja 38,8 sekundes. Bē čempionātu noslēdza ar piecām zelta medaļām, kā arī pa vienai sudraba un bronzas godalgai.

Rastorgujevs guļus šava precīzi, bet stāvus pielāva trīs kļūdas, no čempiona atpaliekot vienu minūti un 7,3 sekundes. Pirmajā šaušanā guļus Rastorgujevs kopā ar vēl 13 sāncensiem šava neklūdi, kas ļāva alūksnietim atgriezties trasē lideru grupā un tajā atrasties arī pirms nākamās ugunsliņijas. Arī otrajā šaušanā guļus latvietis aizvēra visus piecus mērķus un distancē devās kā ceturtais deviņas sekundes aiz francūža Fabjēna Kloda. Pirms pirmās šaušanas stāvus Rastorgujevs bija vadošo sešu biatlonistu grupā, taču, neaizverot divus mērķus, atkāpās uz 12. vietu 50 sekundes aiz liderpozīcijā aizslēpojušā Bē.

LATVIJAS HOKEJA
VĀRTSARGS
ARTŪRS ŠILOVS PIEDZĪVO
DEBIJU NHL

Latvijas hokeja vārtsargs Artūrs Šilovs // Foto: AP/Scanpix

Hokeja vārtsargs Artūrs Šilovs ceturtdien piedzīvoja debiju Nacionālajā hokeja līgā (NHL). Šilova pārstāvētā komanda Vankūveras "Canucks" savā laukumā ar rezultātu 4:6 (2:3, 1:2, 1:1) atzina Ņujorkas "Rangers" pārākumu. Latvijas hokejists atvairīja 22 no 27 pretinieku metieniem, tīkot galā ar 81,5% ripu, kas tika raidītas pa viņa sargātajiem vārtiem.

21 gadu vecais Latvijas vārtsargs šosezon Amerikas Hokeja līgā (AHL) Ebotsfordas "Canucks" rindās 35 spēlēs veidē spēlē savos vārtos ielaidis 2,48 ripas, atvairot 90,6% metienu. Šilova kontā AHL šosezon ir 21 uzvara, kas ir otrs labākais rādītājs līgā.

Nacionālās hokeja līgas (NHL) komandas Vankūveras "Canucks" galvenais treneris Rīks Tokets pēc spēles preses konferencēs puda uzslavas vārtsargam Artūram Šilovam, kurš debijas mačā parādījis labu cīņassparu. "Viņš cīnījās. Bija grūti, taču viņš cīnījās. Tas tiek gaidīts no jauniem vārtsar-

giem. Viņš vakar saņēma izsaukumu, atlidoja un devās cīņā. Tas ir grūti," sacīja Tokets. Traumas dēļ kopš 1. decembra nav spēlējis "Canucks" pirmais vārtsargs Tāčers Demko, kurš drīzumā gatavojas atgriezties laukumā. Tokets norādīja, ka pirms Demko atgriešanās Šilovs bija pelnījis izjust NHL spēles garšu, jo viņš šosezon sevi labi apliecinājis AHL.

"Canucks" treneris atzina, ka viņš bijis satraukts dodot iespēju Šilovam debitēt, jo preti stājās šobrīd "karstākā" komanda NHL, kurai patlaban ir visgarākā uzvaru sērija visā līgā – nu jau seši panākumi pēc kārtas. Tokets uzskata, ka "Rangers" ir lieliski nokomplektēta komanda un tā šosezon ir viena no Stenlija kausa pretendentiem. "Jā, bija bažas. Negribējām viņu iemest vilku barā. Tomēr viņš individuāli un kopumā mūsu komanda cīnījās."

DENISS VASILJEVS
SACENSĪBĀS IGAUNIJĀ
IZCĪNA
SUDRABU

Latvijas daiļslidotājs Deniss Vasiljevs piektdien sacensībās Igaunijā "Tallink Hotels Cup 2023" ierindojās otrajā vietā. Pēc pirmās vietas šajā programmā izvēles slidojumā viņš sakrāja 144,05 punktus izvēles programmā, piektdienas sacensībās sasniedzot trešo labāko rezultātu. Summā tas Latvijas sportistam 13 daiļslidotāju konkurencē ar 223,99 punktiem deva otro vietu. Pirmais ar 225,79 punktiem finišēja mājinieks Arīets Levandi, kurš pēc otrās vietas šajā programmā uzvarēja izvēles slidojumā, bet trešo vietu ar 219,45 punktiem ieņēma šveicietis Naoki Rosi, kurš pēc ceturtais vietas šajā programmā ierindojās otrajā vietā izvēles slidojumā. Savukārt horvāts Jari Keslers, kurš bija trešais pēc šīs sacensības, ar 212,19 punktiem finišēja ceturtais. Sieviešu konkurencē Latvijas daiļslidotāja Anastasija Konga pēc izvēles programmas ar 127,80 punktiem pakāpās uz devīto vietu 15 dalībnieču vidū. Ar 85,09 punktiem viņa piektdien sasniedza devīto labāko rezultātu arī brīvajā slidojumā, pakāpjoties uz augšu pēc šajā programmā sasniegtās 12.vietas. Sacensībās ar 203,52 punktiem uzvarēja mājiniece Nīna Petrokina, kura bija pirmā abās sacensību dienās. Otro vietu ar 175,75 punktiem ieņēma zviedriete Jusefina Taljegorda, kura pakāpās no trešās vietas pēc pirmās sacensību dienas, bet trešo ar 168,14 punktiem – mājiniece Kristina Škuleta-Gromova, kura pirmajā dienā sasniedza ceturto

labāko rezultātu. Sacensībās bija plānojuši piedalīties, bet nestartēja arī Angelina Kučevaļska. Junioru sacensībās uzvaru izcīnīja Latvijas sportiste Nikola Fomčenkova, kura ar 104,45 punktiem bija pārāka arī brīvajā slidojumā, summā sakrājot 156,68 punktus. Viņa par 12,58 punktiem apsteidza somieti Lotu Artimo, kura pēc šīs programmas bija trešā, un par 30,07 punktiem – Artimo tautieti Petru Lahti. 21 sportistes konkurencē 13.vietā ar 96,43 punktiem ierindojās Ksenija Heimane, kura 13.vietā bija arī pēc pirmās sacensību dienas. Linda Dzērve, kura pēc 12.vietas šajā programmā piektdien bija 15. izvēles programmā, ar 95,97 punktiem finišēja 14. vietā un Adelija Matjuņina pēc 20. vietas šajā programmā un 19. vietas izvēles slidojumā ar 86,80 punktiem ieņēma 20.vietu.

ĢĒRMANEI PASAULES
ČEMPIONĀTĀ KALNU
SLĒPOŠANĀ 29.VIETA
SLALOMA SACENSĪBĀS

Latvijas sportiste Dženifera Ģērmane Francijā notiekošajā pasaules čempionātā kalnu slēpošanā slaloma sacensībās ieņēma 29.vietu, bet deviņas vietas zemāk finišēja Liene Bondare. Uzvarēja kanādiete Lorānsa Serženmēra, kura līdz šim ne reizi nebija kļūpusi pat uz Pasaules kausa sacensību goda pjedestāla. Otro vietu ieņēma Šifrina, kura otrajā trasē sasniedza vien 29.labāko laiku, taču spēja iegūt sudraba medaļu, uzvarētājam zaudējot 0,57 sekundes. Vēl 0,12 sekundes lēnāka bija vāciete Lēna Dirra, kura pēc ceturta labākā laika pirmajā braucienā bronzas medaļu nodrošināja ar 16. ātrāko laiku otrajā trasē. 38.vietu sacensību noslēgumā izcīnīja Bondare, kura šādu rezultātu sasniedza arī braucienā, Senžermēnai zaudējot de-

viņas ar pusi sekundes. Pēc vairāku traumu ārstēšanas Ģērmane šosezon atgriezās sacensību aprīti un janvārī debitēja Pasaules kausa izcīņā, nefinišējot pirmajā braucienā. Dienu vēlāk viņa svinēja uzvaru Starptautiskās Slēpošanas federācijas (FIS) sacensībās slalomā un sasniedza jaunu karjeras rekordu FIS punktu vērtē – 20,00.

EMĪLS LIEPIŅŠ PRESTIŽO
EMIRĀTU TŪRI SĀK
AR 17. VIETU

Vējainos laika apstākļos pirmdien sācies prestižais pasaules tūres daudzdienu velobrauciens – "UAE Tour". Latvijas čempions Emīls Liepiņš finišēja otrajā grupā un ierindojās 17. vietā. Uzvaru svinēja Beļģijas čempions Tims Merlīrs. Arī šogad Emirātu tūre sapulcējusi lielāko daļu pasaules šosejas riteņbraucējus sprinta zvaigžņu, viņu vidū arī leģendāro Marku Kavendišu, kurš starpsezonā pievienojās "Astana" vienībai. Latviju velobraucienā pārstāv mūsu valsts čempions Emīls Liepiņš. Tūrē no septiņiem posmiem, pieci piemēroti sprinteriem. Jāatzīmē gan, ka ierastos scenārijus ar grupas finiša spurtu mēdz pabojāt spēcīgie sānu vēji. Tie ne reizi vien grupu sadalījuši mazās daļās. Arī šī gada pirmais etaps pagāja spēcīgos sānu vējos. Peletonā notika spraiga cīņa par pozīciju tās priekšā jau no paša sākuma. Otro gadu pēc kārtas sekmīgi pirmajā posmā cīnījās Emīls Liepiņš. Mūsu sportists spēj būt priekšā ar tādiem vīriem kā – pasaules čempionu Remko Evenepūlu, Kalebu Jūenu, Marku Kavendišu un citiem. Nopietns pavērsiens notika 28 kilometrus pirms finiša, kad lideru grupa sadalījās. Priekšā bija 12 braucēju liela lideru grupa. Ļoti ātrā finiša spurtā pēc lieliska komandas biedra darba uzvarēja Beļģijas čempions Tims Merlīrs (03:17:35). Par mata tiesu viņš apsteidza Jūenu, bet trijnieku noslēdza Kavendišs. Emīls Liepiņš 140 sportistu konkurencē ieņēma 17. vietu, kas bija augstākā starp "Trek – Segafredo" riteņbraucējiem.

Ziņas apkopojā **Andris Kļaviņš**

PAZIŅOJUMI

LATVIJA

Rīgas evaņģēliskā draudzē 26. februārī plkst. 13 klātienē un attālināti: Gavēna laika pirmās svētdienas (Invocabit) dievkalpojums ar Sv. Vakarēdienu. 12. martā plkst. 13 klātienē un attālināti: Gavēna laika trešās svētdienas (Oculi) dievkalpojums ar kafijas galdu un svētdienas skolu. 26. martā plkst. 13 klātienē un attālināti: Gavēna laika piektās svētdienas (Judica) dievkalpojums ar Sv. Vakarēdienu. 7. aprīlī plkst. 18 tikai attālināti: Lielās Piektdienas svētdienas. 9. aprīlī plkst. 13 klātienē un attālināti.

VĀCIJA

Bilefeldē, Ekartsheima baznīcā (Eckardtskirche, Paracelsusweg 6, 33689 Bielefeld), 26. februārī plkst. 14:30 dievkalpojums ar dievgaldu, kalpo diak. L. Urdze. Pēc dievkalpojuma kafijas galds.

307_{Lv}
Sludinājumus un reklāmu laikrakstā iesniedz ērti arī no sava tālrunā!

PĒRK

Nopirkšu mežu ar zemi vai lauku viensētu Latvijā.
Tāl. +371 26157008.